

GRUPA KAPITAŁOWA ORANGE POLSKA

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2017 ROKU SPORZĄDZONE WEDŁUG MIĘDZYNARODOWYCH STANDARDÓW SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

20 lutego 2018 r.

Spis treści

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7

Informacje ogólne

1. Informacje ogólne	8
2. Oświadczenie o zgodności oraz podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	9
3. Segment operacyjny	9
4. Główne przejęcia, zbycia oraz zmiany w zakresie konsolidacji	11

Zysk/strata z działalności operacyjnej z wyłączeniem amortyzacji

5. Przychody	12
6. Koszty i przychody operacyjne	13
7. Zyski ze sprzedaży aktywów	13

Aktywa trwałe

8. Utrata wartości	14
9. Wartość firmy.....	15
10. Pozostałe wartości niematerialne	15
11. Środki trwałe	17

Aktywa obrotowe oraz zobowiązania

12. Należności handlowe.....	18
13. Rezerwy	19
14. Zobowiązania handlowe, pozostałe zobowiązania i przychody przyszłych okresów.....	20
15. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	21

Instrumenty finansowe, z wyłączeniem należności oraz zobowiązań handlowych

16.	Przychody i koszty finansowe	24
17.	Dług finansowy netto	25
18.	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, z wyłączeniem zobowiązań handlowych.....	26
19.	Zobowiązania wynikające z działalności finansowej	26
20.	Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	28
21.	Instrumenty pochodne.....	28
22.	Wartość godziwa instrumentów finansowych.....	31
23.	Cele i polityka zarządzania ryzykiem finansowym	32

Podatek dochodowy

24.	Podatek dochodowy	38
-----	-------------------------	----

Kapitał własny i zarządzanie kapitałem

25.	Kapitał własny.....	39
26.	Zarządzanie kapitałem.....	40

Pozostałe noty objaśniające

27.	Nieujęte zobowiązania wynikające z zawartych umów	41
28.	Roszczenia, sprawy sądowe i zobowiązania warunkowe.....	42
29.	Transakcje ze stronami powiązanymi.....	45
30.	Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	46
31.	Podstawowe zasady rachunkowości	47

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

(w milionach złotych, z wyjątkiem straty na jedną akcję)

		12 miesięcy	
	Nota	do 31 grudnia 2017	do 31 grudnia 2016
Przychody	5	11.381	11.538
Koszty zakupów zewnętrznych	6.1	(6.416)	(6.432)
Koszty świadczeń pracowniczych	6.2	(1.690)	(1.636)
Pozostałe koszty operacyjne	6.3	(559)	(587)
Pozostałe przychody operacyjne	6.3	218	210
Zyski ze sprzedaży aktywów	7	81	70
Koszty rozwiązania stosunku pracy	13	(208)	-
Amortyzacja	10,11	(2.572)	(2.725)
Utworzenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów trwałych	8	(6)	(1.792)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		229	(1.354)
Przychody odsetkowe	16	32	22
Koszty odsetkowe i pozostałe koszty finansowe	16	(279)	(282)
Koszty dyskonta	16	(57)	(99)
Koszty finansowe, netto		(304)	(359)
Podatek dochodowy	24.1	15	(33)
Skonsolidowana strata netto		(60)	(1.746)
Strata netto przypisana właścicielom Orange Polska S.A.		(60)	(1.746)
Strata netto przypisana udziałom niedającym kontroli		-	-
Strata na jedną akcję (w złotych) (podstawowa i rozwodniona)	31.5	(0,05)	(1,33)
Średnia ważona liczba akcji (w milionach) (podstawowa i rozwodniona)	31.5	1.312	1.312

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

(w milionach złotych)

		12 miesięcy	
	Nota	do 31 grudnia 2017	do 31 grudnia 2016
Skonsolidowana strata netto		(60)	(1.746)
Pozycje, które nie zostaną przeniesione do wyniku			
Straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	15	(3)	(1)
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione		1	-
Pozycje, które mogą być przeniesione do wyniku			
Zyski/(straty) z wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	21	(11)	92
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które mogą być przeniesione		2	(17)
Inne całkowite dochody/(straty), netto		(11)	74
Całkowite straty ogółem		(71)	(1.672)
Całkowite straty ogółem przypisane właścicielom Orange Polska S.A.		(71)	(1.672)
Całkowite straty ogółem przypisane udziałom niedającym kontroli		-	-

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>Nota</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)</i>
AKTYWA			
Wartość firmy	9	2.147	2.147
Pozostałe wartości niematerialne	10	5.256	5.722
Środki trwałe	11	10.666	10.678
Należności handlowe	12	532	433
Instrumenty pochodne	21	37	206
Pozostałe aktywa		72	72
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	24.2	950	929
Aktywa trwałe razem		19.660	20.187
Zapasy		217	163
Należności handlowe	12	2.266	2.033
Instrumenty pochodne	21	-	36
Należności z tytułu podatku dochodowego		-	5
Pozostałe aktywa		78	60
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów		66	80
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	20	646	262
Aktywa obrotowe razem		3.273	2.639
SUMA AKTYWÓW		22.933	22.826
PASYWA			
Kapitał zakładowy	25.1	3.937	3.937
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej		832	832
Pozostałe kapitały rezerwowe		(40)	(29)
Zyski zatrzymane		5.207	5.267
Kapitał własny przypisany właścicielom Orange Polska S.A.		9.936	10.007
Udziały niedające kontroli		2	2
Kapitał własny razem		9.938	10.009
Zobowiązania handlowe	14.1	550	682
Pożyczki od jednostki powiązanej	18.1	5.485	7.087
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	18.2	68	66
Instrumenty pochodne	21	58	76
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	15	139	144
Rezerwy	13	553	280
Pozostałe zobowiązania	14.2	16	15
Przychody przyszłych okresów	14.3	83	81
Zobowiązania długoterminowe razem		6.952	8.431
Zobowiązania handlowe	14.1	2.421	2.642
Pożyczki od jednostki powiązanej	18.1	1.484	5
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	18.2	45	36
Instrumenty pochodne	21	42	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	15	221	188
Rezerwy	13	854	850
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		19	24
Pozostałe zobowiązania	14.2	479	132
Przychody przyszłych okresów	14.3	478	509
Zobowiązania krótkoterminowe razem		6.043	4.386
SUMA PASYWÓW		22.933	22.826

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

(w milionach złotych)

	Kapitał zakładowy	Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały rezerwowe			Zyski zatrzymane	Kapitał własny przypisany właścicielom OPL S.A.	Udziały nieudające kontroli	Kapitał własny razem
			Zyski/(straty) z wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Straty aktuarialne dotyczące świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	Podatek odroczony				
Saldo na dzień 1 stycznia 2017 roku	3.937	832	9	(44)	6	5.267	10.007	2	10.009
Całkowite straty ogółem za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku	-	-	(11)	(3)	3	(60)	(71)	-	(71)
Saldo na dzień 31 grudnia 2017 roku	3.937	832	(2)	(47)	9	5.207	9.936	2	9.938
Saldo na dzień 1 stycznia 2016 roku	3.937	832	(83)	(43)	23	7.309	11.975	2	11.977
Całkowite straty ogółem za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku	-	-	92	(1)	(17)	(1.746)	(1.672)	-	(1.672)
Dywidenda (patrz Nota 25.2)	-	-	-	-	-	(328)	(328)	-	(328)
Pozostałe zmiany (patrz Nota 25.3)	-	-	-	-	-	32	32	-	32
Saldo na dzień 31 grudnia 2016 roku	3.937	832	9	(44)	6	5.267	10.007	2	10.009

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(w milionach złotych)

		12 miesięcy	
	Nota	do 31 grudnia 2017	do 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Skonsolidowana strata netto		(60)	(1.746)
<i>Korekty uzgadniające stratę netto do środków pieniężnych z działalności operacyjnej</i>			
Zyski ze sprzedaży aktywów	7	(81)	(70)
Amortyzacja	10,11	2.572	2.725
Utworzenie odpisu z tytułu utraty wartości aktywów trwałych	8	6	1.792
Koszty finansowe, netto		304	359
Podatek dochodowy	24.1	(15)	33
Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących		111	(126)
(Zyski)/straty operacyjne z tytułu różnic kursowych i wyceny instrumentów pochodnych, netto		8	(10)
<i>Zmiana kapitału obrotowego</i>			
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów, brutto		(53)	54
Zwiększenie stanu należności handlowych, brutto		(334)	(499)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań handlowych		(106)	362
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych należności		(5)	67
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu przychodów przyszłych okresów i pozostałych zobowiązań		62	(39)
Otrzymane odsetki		32	22
Odsetki zapłacone i przepływy odsetkowe z instrumentów pochodnych, netto		(363)	(353)
Różnice kursowe i inne przepływy otrzymane/(zapłacone) z instrumentów pochodnych, netto		(6)	10
Podatek dochodowy zapłacony		(8)	(32)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		2.064	2.549
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych	10,11	(1.933)	(5.169)
Zmniejszenie stanu zobowiązań wobec dostawców środków trwałych i wartości niematerialnych		(126)	(42)
Otrzymane dotacje inwestycyjne	14.2	297	-
Dotacje inwestycyjne zapłacone dostawcom środków trwałych i wartości niematerialnych	14.2	(1)	-
Różnice kursowe otrzymane/(zapłacone) z instrumentów pochodnych ekonomicznie zabezpieczających nakłady inwestycyjne, netto		(7)	15
Wpływy ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych		113	119
Wydatki z tytułu nabycia jednostek zależnych pomniejszone o środki pieniężne tych jednostek	4	(31)	-
Zmniejszenie stanu pozostałych instrumentów finansowych		1	3
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(1.687)	(5.074)
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
Zaciągnięcie długoterminowego zadłużenia	19	-	2.702
Splata długoterminowego zadłużenia	19	(31)	(1.225)
Zwiększenie stanu odnawialnej linii kredytowej i krótkoterminowego zadłużenia	19	39	1.355
Różnice kursowe otrzymane/(zapłacone) z instrumentów pochodnych zabezpieczających dług, netto	19	(1)	17
Wypłacona dywidenda	19, 25.2	-	(328)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		7	2.521
Zmiana stanu środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych, netto		384	(4)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na początek okresu	20	262	266
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych na koniec okresu	20	646	262

1. Informacje ogólne

1.1. Grupa Kapitałowa Orange Polska

Orange Polska S.A. („Orange Polska” lub „Spółka” lub „OPL S.A.”), spółka akcyjna, powstała i rozpoczęła działalność 4 grudnia 1991 roku. Grupa Kapitałowa Orange Polska („Grupa”) składa się z Orange Polska i jej spółek zależnych. Akcje Orange Polska są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Grupa jest wiodącym dostawcą usług telekomunikacyjnych w Polsce. Grupa dostarcza komórkowe i stacjonarne usługi telekomunikacyjne, w tym połączenia głosowe, usługi przesyłu wiadomości i treści, dostęp do Internetu oraz telewizję. Ponadto, Grupa świadczy usługi ICT (*Information and Communications Technology*), usługi w zakresie dzierżawy łączy oraz inne usługi telekomunikacyjne o wartości dodanej, prowadzi sprzedaż sprzętu telekomunikacyjnego, świadczy usługi w zakresie transmisji danych, budowy infrastruktury telekomunikacyjnej, prowadzi działalność obrotu energią elektryczną oraz sprzedaje usługi finansowe.

Siedziba Orange Polska mieści się w Warszawie przy ulicy Aleje Jerozolimskie 160.

Telekomunikacyjna działalność Grupy podlega nadzorowi Urzędu Komunikacji Elektronicznej („UKE”). Zgodnie z Prawem Telekomunikacyjnym, UKE może nakładać pewne obowiązki na operatorów telekomunikacyjnych o znaczącej pozycji rynkowej na rynku właściwym. Orange Polska S.A. jest spółką o znaczącej pozycji rynkowej na określonych rynkach właściwych.

1.2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Orange Polska oraz następujące jednostki zależne:

<i>Jednostka</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Zakres działalności</i>	<i>Udział Grupy w kapitale</i>	
			<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Integrated Solutions Sp. z o.o.	Warszawa, Polska	Dostarczanie zintegrowanych rozwiązań z zakresu IT oraz infrastruktury sieciowej.	100%	100%
TP TelTech Sp. z o.o.	Łódź, Polska	Projektowanie i budowa systemów telekomunikacyjnych, obsługa sieci telekomunikacyjnych, monitorowanie sygnałów alarmowych.	100%	100%
Telefony Podlaskie S.A.	Sokołów Podlaski, Polska	Lokalny operator telefonii stacjonarnej, Internetu i telewizji kablowej.	89,27%	89,27%
Orange Retail S.A.	Modlnica, Polska	Dystrybutor produktów OPL S.A. dla rynku masowego i biznesowego.	100%	100%
Orange Energia Sp. z o.o. ⁽¹⁾	Warszawa, Polska	Sprzedaż energii elektrycznej.	100%	-
Orange Real Estate Sp. z o.o.	Warszawa, Polska	Zarządzanie i utrzymanie nieruchomości.	100%	100%
Orange Szkolenia Sp. z o.o.	Warszawa, Polska	Usługi szkoleniowe i hotelowe, agent ubezpieczeniowy.	100%	100%
Pracownicze Towarzystwo Emerytalne Orange Polska S.A.	Warszawa, Polska	Zarządzanie pracowniczym funduszem emerytalnym.	100%	100%
Fundacja Orange	Warszawa, Polska	Działalność charytatywna.	100%	100%
Telekomunikacja Polska Sp. z o.o.	Warszawa, Polska	Brak działalności operacyjnej.	100%	100%

⁽¹⁾ Patrz Nota 4.

Ponadto, Grupa i T-Mobile Polska S.A. posiadają po 50% udziałów w NetWorkS! Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. Spółka została zaklasyfikowana jako wspólne działanie, ponieważ przedmiotem jej działalności jest zarządzanie,

rozwój i utrzymanie sieci będących własnością Grupy i T-Mobile Polska S.A. NetWorkS! Sp. z o.o. powstała w związku z umową o współkorzystanie z mobilnych sieci dostępowych zawartą pomiędzy dwoma operatorami. Umowa ta została zawarta w 2011 roku na okres 15 lat z możliwością przedłużenia i również jest zaklasyfikowana jako wspólne działanie dla celów księgowych.

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku udział Grupy w ogólnej liczbie głosów był równy udziałowi Grupy w kapitałach spółek zależnych. Główne przejęcia, zbycia oraz zmiany w zakresie konsolidacji zostały opisane w Nocie 4.

2. Oświadczenie o zgodności oraz podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) przyjętymi przez Unię Europejską. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe zostało sporządzone w milionach złotych. Porównawcze dane finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku zostały przygotowane w oparciu o te same podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe zostało sporządzone w oparciu o zasadę kosztu historycznego, z wyjątkiem wycenianych w wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności.

Dane finansowe wszystkich jednostek wchodzących w skład Grupy zawarte w niniejszym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym zostały przygotowane przy zastosowaniu jednolitych polityk rachunkowości.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 20 lutego 2018 roku i podlega zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Orange Polska S.A.

Zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku są przedstawione w Nocie 31 oraz są oparte na:

- wszystkich standardach i interpretacjach przyjętych przez Unię Europejską i mających zastosowanie dla okresu rozpoczynającego się 1 stycznia 2017 roku,
- MSSF i powiązanych interpretacjach przyjętych przez Unię Europejską i mających zastosowanie dla okresów rozpoczynających się po 1 stycznia 2017 roku, dla których Grupa zdecydowała o wcześniejszym ich zastosowaniu,
- podejściu przyjętym w Grupie zgodnie z paragrafami od 10 do 12 zawartymi w Międzynarodowym Standardzie Rachunkowości („MSR”) 8 (Subiektywna ocena).

3. Segment operacyjny

Grupa raportuje jeden segment operacyjny, ponieważ decyzje o alokacji zasobów oraz ocena wyników oparte są o dane skonsolidowane. Zarząd ocenia wyniki segmentu głównie na podstawie skonsolidowanych przychodów, skonsolidowanego wskaźnika EBITDA, skonsolidowanego zysku/straty netto, skonsolidowanych organicznych przepływów pieniężnych, skonsolidowanych nakładów inwestycyjnych, skonsolidowanego długu finansowego netto oraz skonsolidowanego wskaźnika długu finansowego netto do wartości EBITDA w oparciu o skumulowany wskaźnik EBITDA za ostatnie cztery kwartały. W celu lepszej prezentacji wyników, powyższe mierniki są korygowane jak określono poniżej.

Przychody z działalności Grupy są korygowane o wpływ zmian w zakresie konsolidacji. Nie wystąpiły korekty za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku.

Sposób kalkulacji EBITDA, organicznych przepływów pieniężnych, nakładów inwestycyjnych oraz długu finansowego netto nie jest zdefiniowany w MSSF, metodologia przyjęta przez Grupę została zaprezentowana poniżej.

EBITDA jest głównym miernikiem zyskowności operacyjnej używanym przez Zarząd i odpowiada zyskowi/stracie z działalności operacyjnej przed amortyzacją i utratą wartości aktywów trwałych. W celu lepszej prezentacji wyników, EBITDA jest korygowana o wpływ zmian w zakresie konsolidacji, programów rozwiązania stosunku pracy, kosztów restrukturyzacji, znaczących roszczeń, spraw sądowych i pozostałych ryzyk jak również innych znaczących jednorazowych zdarzeń. Korekty za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Organiczne przepływy pieniężne są głównym miernikiem generowania przepływów pieniężnych używanym przez Zarząd i odpowiadają przepływowi pieniężnemu netto z działalności operacyjnej pomniejszonym o zakupy środków trwałych i wartości niematerialnych, zmiany stanu zobowiązań wobec dostawców środków trwałych i wartości niematerialnych, wpływ dotacji inwestycyjnych otrzymanych/zapłaconych dostawcom środków trwałych i wartości niematerialnych, wpływ różnic kursowych netto otrzymanych/zapłaconych z instrumentów pochodnych ekonomicznie zabezpieczających nakłady inwestycyjne i powiększonym o przychody ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych. W celu lepszej prezentacji wyników, organiczne przepływy pieniężne są korygowane o płatności za rezerwacje i inne prawa do częstotliwości oraz płatności wynikające ze znaczących roszczeń, spraw sądowych i pozostałych ryzyk, jak również dotacje inwestycyjne otrzymane/zapłacone dostawcom środków trwałych i wartości niematerialnych. Korekty za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Nakłady inwestycyjne są głównym miernikiem alokacji zasobów używanym przez Zarząd i odzwierciedlają nabycia środków trwałych i wartości niematerialnych. W celu lepszej prezentacji wyników, nakłady inwestycyjne są korygowane o wpływ nabycia rezerwacji i innych praw do częstotliwości. Korekty za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Dług finansowy netto oraz wskaźnik długu finansowego netto do skorygowanej wartości EBITDA są głównymi miernikami poziomu zadłużenia i płynności finansowej używanymi przez Zarząd. Kalkulacja długu finansowego netto została przedstawiona w Nocie 17.

Poniżej zostały przedstawione podstawowe informacje finansowe dotyczące segmentu operacyjnego:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Przychody ⁽¹⁾	11.381	11.538
Skorygowana EBITDA	3.011	3.163
Strata netto w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(60)	(1.746)
Skorygowane organiczne przepływy pieniężne	111	620
Skorygowane nakłady inwestycyjne	1.933	2.001

⁽¹⁾ Nie wystąpiły korekty za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku.

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Dług finansowy netto (w milionach złotych, patrz Nota 17)	6.497	6.775
Wskaźnik dług finansowy netto/skorygowana EBITDA	2,2	2,1

Poniżej zaprezentowano korekty wprowadzone do informacji finansowych dotyczących segmentu operacyjnego:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
EBITDA	2.807	3.163
- korekta dotycząca wpływu Umów Społecznych, składająca się z kosztów programu optymalizacji zatrudnienia, pomniejszona o ograniczenia długoterminowych świadczeń pracowniczych (patrz Noty 13 i 15)	204	-
Skorygowana EBITDA	3.011	3.163
Organiczne przepływy pieniężne	407	(2.528)
- korekta dotycząca otrzymanych dotacji inwestycyjnych	(297)	-
- korekta dotycząca dotacji inwestycyjnych zapłaconych dostawcom środków trwałych i wartości niematerialnych	1	-
- korekta dotycząca płatności za rezerwacje częstotliwości (patrz Nota 10)	-	3.148
Skorygowane organiczne przepływy pieniężne	111	620
Nakłady inwestycyjne	1.933	5.169
- korekta dotycząca nakładów na rezerwacje częstotliwości (patrz Nota 10)	-	(3.168)
Skorygowane nakłady inwestycyjne	1.933	2.001

4. Główne przejęcia, zbycia oraz zmiany w zakresie konsolidacji

Nabycie Multimedia Polska Energia Sp. z o.o.

W dniu 5 września 2017 roku, Grupa nabyła 100% udziałów w Multimedia Polska Energia Sp. z o.o. („Multimedia Polska Energia”), spółce świadczącej usługi sprzedaży energii elektrycznej. Transakcja ta wpisuje się w strategię Grupy rozwoju usług dla gospodarstw domowych, komplementarnych do usług telekomunikacyjnych. Cena nabycia udziałów wyniosła 44 miliony złotych płatne w gotówce, z czego 35 milionów złotych zostało zapłaconych we wrześniu 2017 roku, 5 milionów złotych w październiku 2017 roku, a 4 miliony złotych zostaną zapłacone w grudniu 2018 roku. W wyniku powyższej transakcji, Grupa rozpoznała następujące aktywa i zobowiązania:

(w milionach złotych)

Aktywa:	
Wartości niematerialne ⁽¹⁾	27
Należności handlowe	23
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	(4)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	9
Pozostałe	4
Aktywa razem	59
Zobowiązania:	
Zobowiązania handlowe	13
Pozostałe	2
Zobowiązania razem	15
Nabyte aktywa netto	44

⁽¹⁾ Zawiera umowy oraz związane z nimi relacje z klientami ujęte w wartości godziwej wynoszącej 25 milionów złotych.

W wyniku nabycia Multimedia Polska Energia nie rozpoznano wartości firmy ani zysku na okazyjnym nabyciu.

We wrześniu 2017 roku, Multimedia Polska Energia zmieniła nazwę na Orange Energia Sp. z o.o.

Pozostałe zmiany w zakresie konsolidacji

W dniu 30 września 2016 roku połączenie Orange Polska S.A. i jednostek zależnych będących w całości jej własnością – Orange Customer Service Sp. z o.o. oraz TP Invest Sp. z o.o. – zostało zarejestrowane w sądzie rejestrowym. Połączenie zostało dokonane przez przeniesienie wszystkich aktywów i zobowiązań wymienionych jednostek zależnych do OPL S.A.

W dniu 17 czerwca 2016 roku Grupa zlikwidowała spółkę TPSA Eurofinance France S.A., będącą w pełni własnością Grupy.

5. Przychody

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Przychody komórkowe	6.141	6.324
Usługi detaliczne	3.791	4.238
Usługi hurtowe (w tym rozliczenia z innymi operatorami)	1.147	1.037
Sprzedaż sprzętu do usług komórkowych	1.203	1.049
Usługi stacjonarne	4.571	4.720
Usługi wąskopasmowe	1.327	1.527
Usługi szerokopasmowe, telewizja i transmisja głosu przez Internet (<i>Voice over Internet Protocol</i>)	1.617	1.548
Rozwiązania teleinformatyczne dla przedsiębiorstw oraz z zakresu infrastruktury sieciowej	894	892
Usługi hurtowe (w tym rozliczenia z innymi operatorami)	733	753
Pozostałe przychody	669	494
Przychody razem	11.381	11.538

Pozostałe przychody zawierają głównie przychody ze sprzedaży urządzeń wykorzystywanych w projektach ICT (*Information and Communications Technology*), przychody ze sprzedaży sprzętu do usług szerokopasmowych, wynajem nieruchomości oraz usługi z zakresu badań i rozwoju.

Od 2017 roku przychody z usługi mobilnego Internetu do użytku stacjonarnego zostały przeklasyfikowane z komórkowych usług detalicznych do usług szerokopasmowych, telewizji i transmisji głosu przez Internet (*Voice over Internet Protocol*). W związku z tym, przychody ze sprzedaży sprzętu związane z tą usługą są prezentowane jako pozostałe przychody (poprzednio jako sprzedaż sprzętu do usług komórkowych). Dane porównawcze zostały odpowiednio skorygowane o 58 milionów złotych i 39 milionów złotych. Obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę biznesową usługi mobilnego Internetu do użytku stacjonarnego, która stanowi substytucję stacjonarnego dostępu szerokopasmowego.

Przychody generowane są przede wszystkim na terytorium Polski. Około 3,6% i 3,2% całkowitych przychodów odpowiednio za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku pochodziło od jednostek niemających siedziby na terytorium Polski. W większości były to przychody z tytułu rozliczeń z innymi operatorami.

6. Koszty i przychody operacyjne

6.1. Koszty zakupów zewnętrznych

(w milionach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2017	12 miesięcy do 31 grudnia 2016
Koszty sprzedaży	(2.545)	(2.839)
– wartość sprzedanych telefonów i innych towarów	(1.793)	(1.901)
– koszty prowizji, reklamy, sponsoringu i pozostałe	(752)	(938)
Koszty rozliczeń z innymi operatorami	(1.778)	(1.513)
Koszty sieci oraz usług informatycznych	(652)	(670)
Pozostałe koszty zakupów zewnętrznych	(1.441)	(1.410)
Koszty zakupów zewnętrznych razem	(6.416)	(6.432)

Pozostałe koszty zakupów zewnętrznych zawierają głównie koszty wynajmu, koszty zarządzania i utrzymania nieruchomości, koszty obsługi klientów, koszty udostępnianej treści, opłaty za podwykonawstwo, koszty personelu tymczasowego oraz koszty opłat pocztowych.

6.2. Koszty świadczeń pracowniczych

(w milionach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2017	12 miesięcy do 31 grudnia 2016
Średnia liczba aktywnych pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty)	15.433	16.424
Wynagrodzenia	(1.501)	(1.528)
Składki na ubezpieczenie społeczne i pozostałe obciążenia	(348)	(350)
Długoterminowe świadczenia pracownicze (patrz Nota 15.1)	6	82
Skapitalizowane koszty pracownicze	218	205
Pozostałe świadczenia pracownicze	(65)	(45)
Koszty świadczeń pracowniczych razem	(1.690)	(1.636)

6.3. Pozostałe koszty i przychody operacyjne

(w milionach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2017	12 miesięcy do 31 grudnia 2016
Obciążenia podatkowe inne niż podatek dochodowy	(305)	(304)
Opłata licencyjna za używanie marki Orange (patrz Nota 29.2)	(121)	(127)
Utrata wartości należności handlowych i pozostałych należności, netto	(86)	(89)
Pozostałe koszty i zmiany stanu rezerw, netto	(47)	(67)
Pozostałe koszty operacyjne razem	(559)	(587)
Pozostałe przychody operacyjne razem	218	210

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody od Grupy Orange wynikające ze wspólnie dzielonych zasobów, przychody z tytułu złomowania aktywów, odszkodowań oraz odsetek z tytułu nieterminowych płatności należności handlowych.

6.4. Koszty prac badawczych i rozwojowych

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku, koszty prac badawczych i rozwojowych ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wyniosły odpowiednio 52 miliony złotych i 48 milionów złotych.

7. Zyski ze sprzedaży aktywów

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku zyski ze sprzedaży aktywów wyniosły odpowiednio 81 milionów złotych i 70 milionów złotych i zawierały głównie zyski ze sprzedaży nieruchomości.

8. Utrata wartości

8.1. Ośrodek wypracowujący środki pieniężne

Z uwagi na rodzaj prowadzonej działalności, zdecydowana większość pojedynczych aktywów Grupy nie wypracowuje wpływów pieniężnych, które byłyby niezależne od wpływów generowanych przez pozostałe aktywa, w związku z tym Grupa identyfikuje wszystkie działalności telekomunikacyjne jako pojedynczy ośrodek wypracowujący środki pieniężne – operatora telekomunikacyjnego.

Przy ocenie, czy istnieją przesłanki wskazujące na potencjalną utratę wartości aktywów, Grupa bierze pod uwagę określone czynniki, między innymi zmiany regulacyjne i gospodarcze zachodzące na rynku telekomunikacyjnym w Polsce. Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne (włączając wartość firmy).

W 2017 roku nie rozpoznano odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

W 2016 roku w skonsolidowanym rachunku zysków i strat rozpoznano odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w wysokości 1.793 milionów złotych, który został w całości przypisany do wartości firmy zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 36. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości wynikał z niższych prognozowanych przepływów pieniężnych w biznes planie, opartych na ponownej ocenie przyszłych oczekiwanych wyników w świetle występujących warunków rynkowych i technologicznych oraz ze wzrostu stopy dyskontowej po opodatkowaniu.

Główne założenia, przyjęte w celu ustalenia wartości użytkowej operatora telekomunikacyjnego, są następujące:

- wartość rynku, stopa penetracji, udział w rynku i poziom konkurencji, poziom cen i decyzje organów regulacyjnych dotyczące cen, baza klientów, poziom kosztów sprzedaży niezbędny do zastępowania produktów i konkutowania z istniejącymi lub nowymi uczestnikami rynku, wpływ zmian przychodów na koszty bezpośrednie,
- poziom wydatków inwestycyjnych, który może zależeć od konieczności wdrożenia nowych technologii lub decyzji regulacyjnych dotyczących przyznania rezerwacji częstotliwości,
- stopa dyskontowa oparta na średnioważonym koszcie kapitału i odzwierciedlająca bieżącą rynkową ocenę wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z przedmiotem działalności ośrodka wypracowującego środki pieniężne oraz
- krańcowa stopa wzrostu odzwierciedlająca ocenę Zarządu co do ewolucji przepływów pieniężnych po ostatnim roku objętym prognozą przepływów pieniężnych.

Wielkości przyporządkowane każdemu z tych parametrów odzwierciedlają doświadczenia Grupy skorygowane o oczekiwane zmiany w okresie objętym biznes planem, jednakże mogą podlegać wpływom niedających się przewidzieć zmian politycznych, gospodarczych lub prawnych.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne – Operator telekomunikacyjny

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Podstawa wartości odzyskiwalnej	Wartość użytkowa	Wartość użytkowa
Źródła danych	Biznes plan	Biznes plan
	5-letnia prognoza	5-letnia prognoza
	przepływów	przepływów
	pieniężnych	pieniężnych
Krańcowa stopa wzrostu	1%	1%
Stopa dyskontowa po opodatkowaniu	8,25%	9,25%
Stopa dyskontowa przed opodatkowaniem ⁽¹⁾	9,64%	10,7%

⁽¹⁾ Stopa dyskontowa przed opodatkowaniem wyliczona jest jako stopa dyskontowa po opodatkowaniu skorygowana o wartość i termin przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu podatku.

Analiza wrażliwości wartości odzyskiwalnej

Wartość użytkowa operatora telekomunikacyjnego na dzień 31 grudnia 2017 roku przewyższała jego wartość bilansową o 3,6 miliarda złotych. Poniższa zmiana któregośkolwiek z kluczowych założeń:

- spadek przepływów pieniężnych po piątym roku o 22% lub
- spadek krańcowej stopy wzrostu o 1,2 p.p. lub
- wzrost stopy dyskontowej po opodatkowaniu o 1,4 p.p.

spowoduje zrównanie wartości użytkowej operatora telekomunikacyjnego z jego wartością bilansową.

8.2. Pozostałe środki trwałe i wartości niematerialne

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku (utworzony)/odwrócony odpis aktualizujący wartość środków trwałych i wartości niematerialnych ujęty w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wyniósł odpowiednio (6) milionów złotych i 1 milion złotych i wynikał głównie z przeglądu wybranych nieruchomości Grupy.

9. Wartość firmy

(w milionach złotych)	Na dzień 31 grudnia 2017			Na dzień 31 grudnia 2016		
	Koszt	Odpis aktualizujący	Wartość netto	Koszt	Odpis aktualizujący ⁽¹⁾	Wartość netto
Ośrodek wypracowujący środki pieniężne						
Operator telekomunikacyjny	3.940	(1.793)	2.147	3.940	(1.793)	2.147
Wartość firmy razem	3.940	(1.793)	2.147	3.940	(1.793)	2.147

⁽¹⁾ Patrz Nota 8.1.

Wartość firmy wynosząca 3.909 milionów złotych powstała w 2005 roku w wyniku nabycia pozostałych 34% udziałów niedających kontroli w działalności mobilnej kontrolowanej przez OPL S.A. i odpowiada różnicy pomiędzy kosztem nabycia wymienionych wyżej udziałów, a przypisaną im wartością bilansową aktywów netto. To podejście było dozwolone przez MSR 27 obowiązujący w 2005 roku (przed wejściem w życie zmienionego MSR 27, który wymaga, aby nabycie udziałów niedających kontroli traktować jako transakcję kapitałową). Pozostałe saldo wartości firmy wynoszące 31 milionów złotych powstało w wyniku nabycia wybranych spółek zależnych.

10. Pozostałe wartości niematerialne

(w milionach złotych)	Na dzień 31 grudnia 2017			
	Koszt	Umorzenie	Odpis aktualizujący	Wartość netto
Rezerwy i inne prawa do częstotliwości	5.785	(2.085)	-	3.700
Oprogramowanie komputerowe	5.736	(4.270)	-	1.466
Pozostałe wartości niematerialne	250	(148)	(12)	90
Pozostałe wartości niematerialne razem	11.771	(6.503)	(12)	5.256

(w milionach złotych)	Na dzień 31 grudnia 2016			
	Koszt	Umorzenie	Odpis aktualizujący	Wartość netto
Rezerwy i inne prawa do częstotliwości	5.785	(1.725)	-	4.060
Oprogramowanie komputerowe	5.521	(3.922)	-	1.599
Pozostałe wartości niematerialne	217	(142)	(12)	63
Pozostałe wartości niematerialne razem	11.523	(5.789)	(12)	5.722

Dane dotyczące rezerwacji i innych praw do częstotliwości przedstawiają się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>Data nabycia</i>	<i>Liczba lat do wygaśnięcia ⁽²⁾</i>	<i>Wartość bilansowa netto</i>	
			<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
800 MHz	2016	13,1	2.676	2.880
900 MHz	2014	11,5	276	300
900 MHz ⁽¹⁾	2013	0,6	7	20
1800 MHz ⁽¹⁾	2013	10,0	159	175
1800 MHz	1997	9,6	-	-
2100 MHz	2000	5,0	479	574
2600 MHz	2016	13,1	103	111
Rezerwacje i inne prawa do częstotliwości razem			3.700	4.060

⁽¹⁾ Prawa do częstotliwości na podstawie umów z T-Mobile Polska S.A.

⁽²⁾ Pozostały okres użytkowania w latach na dzień 31 grudnia 2017 roku.

W dniu 25 stycznia 2016 roku Grupa otrzymała decyzje, w których Prezes UKE dokonał na rzecz Orange Polska rezerwacji częstotliwości z zakresu 800 MHz i 2600 MHz za łączną kwotę 3.168 milionów złotych zadeklarowaną w trakcie aukcji. Na podstawie tych decyzji, Orange Polska otrzymała rezerwacje dwóch bloków 2x5 MHz każdy w paśmie 800 MHz oraz rezerwacje trzech bloków 2x5 MHz każdy w paśmie 2600 MHz. Rezerwacje częstotliwości zostały dokonane na 15 lat i są ważne od dnia doręczenia decyzji. W lutym 2016 roku Orange Polska zapłaciła całą kwotę pomniejszoną o 20 milionów złotych depozytu wpłaconego przed aukcją w 2014 roku.

Zmiany wartości bilansowej netto pozostałych wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>Rezerwacje i inne prawa do częstotliwości</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Pozostałe wartości niematerialne</i>	<i>Pozostałe wartości niematerialne razem</i>
Saldo początkowe po uwzględnieniu umorzenia i odpisu aktualizującego	4.060	1.599	63	5.722
Nabycie wartości niematerialnych	-	412	16	428
Amortyzacja	(360)	(546)	(15)	(921)
Reklasyfikacje i pozostałe zmiany, netto	-	1	26	27
Saldo zamknięcia	3.700	1.466	90	5.256

Zmiany wartości bilansowej netto pozostałych wartości niematerialnych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>Rezerwacje i inne prawa do częstotliwości</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Pozostałe wartości niematerialne</i>	<i>Pozostałe wartości niematerialne razem</i>
Saldo początkowe po uwzględnieniu umorzenia i odpisu aktualizującego	1.217	1.729	64	3.010
Nabycie wartości niematerialnych	3.168	438	15	3.621
Amortyzacja	(325)	(568)	(15)	(908)
Reklasyfikacje i pozostałe zmiany, netto	-	-	(1)	(1)
Saldo zamknięcia	4.060	1.599	63	5.722

Na podstawie corocznego przeglądu szacowanych okresów użytkowania aktywów trwałych, Grupa zdecydowała o wydłużeniu od 2017 roku okresu użytkowania niektórych elementów oprogramowania. W rezultacie koszt amortyzacji w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku był niższy o 45 milionów złotych.

11. Środki trwałe

(w milionach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2017

	<i>Koszt</i>	<i>Umorzenie</i>	<i>Odpis aktualizujący</i>	<i>Wartość netto</i>
Grunty i budynki	2.991	(1.887)	(30)	1.074
Sieć	38.218	(29.458)	-	8.760
Terminale	2.097	(1.622)	-	475
Pozostały sprzęt informatyczny	1.439	(1.162)	-	277
Pozostałe	278	(196)	(2)	80
Środki trwałe razem	45.023	(34.325)	(32)	10.666

(w milionach złotych)

Na dzień 31 grudnia 2016

	<i>Koszt</i>	<i>Umorzenie</i>	<i>Odpis aktualizujący</i>	<i>Wartość netto</i>
Grunty i budynki	3.060	(1.833)	(31)	1.196
Sieć	37.641	(29.025)	-	8.616
Terminale	1.984	(1.552)	-	432
Pozostały sprzęt informatyczny	1.486	(1.149)	-	337
Pozostałe	277	(178)	(2)	97
Środki trwałe razem	44.448	(33.737)	(33)	10.678

W 2017 roku Grupa dokonała rekasyfikacji niektórych pozycji rzeczowych aktywów trwałych z terminali do sieci na dzień 1 stycznia i 31 grudnia 2016 roku w kwocie 142 milionów złotych, z powodu wcześniejszej niewłaściwej klasyfikacji.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku, wartość nakładów ujętych w wartości bilansowej środków trwałych w trakcie ich budowy wyniosła odpowiednio 1.045 milionów złotych i 1.061 milionów złotych.

Zmiany wartości bilansowej netto środków trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>Grunty i budynki</i>	<i>Sieć</i>	<i>Terminale</i>	<i>Pozostały sprzęt informatyczny</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe razem</i>
Saldo początkowe po uwzględnieniu umorzenia i odpisu aktualizującego	1.196	8.616	432	337	97	10.678
Nabycie środków trwałych	24	1.190	222	51	18	1.505
Sprzedaż i likwidacja	(31)	(2)	-	(1)	-	(34)
Amortyzacja	(111)	(1.227)	(180)	(104)	(29)	(1.651)
Utrata wartości	(6)	-	-	-	-	(6)
Koszty likwidacji, rekasyfikacje i pozostałe zmiany, netto	2	183	1	(6)	(6)	174
Saldo zamknięcia	1.074	8.760	475	277	80	10.666

Na podstawie corocznego przeglądu szacowanych okresów użytkowania aktywów trwałych, Grupa zdecydowała o wydłużeniu od 2017 roku okresu użytkowania niektórych terminali oraz aktywów sieciowych. W rezultacie koszt amortyzacji w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku był niższy o 103 miliony złotych.

Zmiany wartości bilansowej netto środków trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>Grunty i budynki</i>	<i>Sieć</i>	<i>Terminale</i>	<i>Pozostały sprzęt informatyczny</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe razem</i>
Saldo początkowe po uwzględnieniu umorzenia i odpisu aktualizującego	1.322	8.790	430	374	109	11.025
Nabycie środków trwałych	41	1.161	231	88	27	1.548
Sprzedaż i likwidacja	(48)	(5)	-	-	-	(53)
Amortyzacja	(120)	(1.309)	(233)	(123)	(32)	(1.817)
Utrata wartości	1	-	-	-	-	1
Koszty likwidacji, reklasyfikacje i pozostałe zmiany, netto	-	(21)	4	(2)	(7)	(26)
Saldo zamknięcia	1.196	8.616	432	337	97	10.678

Wartość bilansowa środków trwałych używanych na podstawie umów leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku wynosiła odpowiednio 86 milionów złotych i 58 milionów złotych. W ciągu 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku zwiększenia stanu środków trwałych używanych na podstawie umów leasingu finansowego wyniosły, odpowiednio, 46 milionów złotych i 17 milionów złotych. Środki trwałe stanowiące przedmiot leasingu nie mogą zostać sprzedane, darowane, przewłaszczone ani zastawione i stanowią zabezpieczenie związanych z nimi zobowiązań.

12. Należności handlowe

(w milionach złotych)

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)</i>
Należności handlowe długoterminowe, netto	532	433
Należności handlowe krótkoterminowe, netto	2.266	2.033
Należności handlowe, netto	2.798	2.466

W ocenie Grupy, w odniesieniu do należności handlowych, nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z uwagi na dużą i zróżnicowaną bazę klientów indywidualnych i biznesowych. Maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego odzwierciedla wartość bilansowa tych należności. Należności handlowe długoterminowe dotyczą głównie sprzedaży telefonów komórkowych w systemie ratalnym.

Zmiany w odpisach aktualizujących należności handlowe w okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku zaprezentowano poniżej:

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Saldo początkowe	159	138
Utworzenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości, netto	80	87
Wykorzystanie odpisów aktualizujących sprzedane lub spisane należności handlowe	(58)	(66)
Saldo zamknięcia	181	159

Analiza wiekowa należności handlowych netto przedstawia się następująco:

(w milionach złotych)

Na dzień
31 grudnia 2017

Na dzień
31 grudnia 2016
(patrz Nota 31.5)

Należności handlowe testowane łącznie na utratę wartości, netto:		
Nieprzeterminowane	1.965	1.501
Przeterminowane mniej niż 180 dni	271	281
Przeterminowane pomiędzy 180 a 360 dni	15	8
Przeterminowane więcej niż 360 dni	7	7
Należności handlowe testowane łącznie na utratę wartości razem, netto	2.258	1.797
Należności handlowe testowane indywidualnie na utratę wartości, netto: ⁽¹⁾		
Nieprzeterminowane	496	580
Przeterminowane	44	89
Należności handlowe testowane indywidualnie na utratę wartości razem, netto	540	669
Należności handlowe razem, netto	2.798	2.466

⁽¹⁾ Zawiera głównie należności od jednostek powiązanych (patrz Nota 29.2) i spółek telekomunikacyjnych oraz należności sporne.

13. Rezerwy

Zmiany stanu rezerw w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	Rezerwy na roszczenia i sprawy sądowe, ryzyka i pozostałe koszty	Rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy	Rezerwy na koszty likwidacji środków trwałych	Rezerwy razem
Na dzień 1 stycznia 2017	793	62	275	1.130
Zwiększenie	38	209	183	430
Wykorzystanie	(10)	(70)	(8)	(88)
Rozwiązanie	(42)	(1)	(10)	(53)
Różnice kursowe	(32)	-	-	(32)
Efekt zastosowania dyskonta	10	1	9	20
Na dzień 31 grudnia 2017	757	201	449	1.407
W tym krótkoterminowe	736	110	8	854
W tym długoterminowe	21	91	441	553

Zmiany stanu rezerw w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku przedstawiały się następująco:

(w milionach złotych)

	Rezerwy na roszczenia i sprawy sądowe, ryzyka i pozostałe koszty	Rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy	Rezerwy na koszty likwidacji środków trwałych	Rezerwy razem
Na dzień 1 stycznia 2016	728	132	301	1.161
Zwiększenie	43	-	5	48
Wykorzystanie	(10)	(71)	(10)	(91)
Rozwiązanie	(7)	-	(32)	(39)
Różnice kursowe	21	-	-	21
Efekt zastosowania dyskonta	18	1	11	30
Na dzień 31 grudnia 2016	793	62	275	1.130
W tym krótkoterminowe	780	62	8	850
W tym długoterminowe	13	-	267	280

Stopa dyskontowa wykorzystana do wyliczenia bieżącej wartości rezerw wynosiła 1,77% - 3,54% na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 1,75% - 3,73% na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Rezerwy na roszczenia i sprawy sądowe, ryzyka i inne koszty

Rezerwy te dotyczą głównie roszczeń i spraw sądowych opisanych w Nocie 28. Rezerwy na poszczególne sprawy nie są, co do zasady, ujawniane, gdyż zdaniem Zarządu mogłoby to wpłynąć na rozstrzygnięcie toczących się spraw.

Rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy

W dniu 5 grudnia 2017 roku OPL S.A. zawarła ze Związkami Zawodowymi Umowę Społeczną, na mocy której do 2.680 pracowników może skorzystać z pakietu odejść dobrowolnych w latach 2018-2019. Wartość pakietu zależy od indywidualnego wynagrodzenia, stażu pracy, wieku oraz roku odejścia. Podstawą do kalkulacji rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy jest szacunkowa liczba, wynagrodzenie oraz staż pracy pracowników, którzy zgodzą się na dobrowolne odejście do końca 2019 roku. Pozostałe zobowiązania podjęte przez OPL S.A. w ramach Umowy Społecznej zostały opisane w Nocie 15.

Wzrost rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku obejmował 201 milionów złotych szacowanych odpraw dla pracowników, z którymi zostaną rozwiązane umowy o pracę w OPL S.A. w ramach Umowy Społecznej na lata 2018-2019. Pozostałe zmiany stanu tych rezerw w okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku dotyczą odpraw dla pracowników, z którymi zostały rozwiązane umowy o pracę w ramach Umowy Społecznej na lata 2016-2017.

Rezerwy na koszty likwidacji środków trwałych

Rezerwy na koszty likwidacji środków trwałych dotyczą demontażu lub usunięcia środków trwałych (głównie słupów telekomunikacyjnych oraz elementów mobilnej sieci dostępowej) oraz przeprowadzenia renowacji miejsca, w którym się znajdowały. Zgodnie z polskimi regulacjami dotyczącymi ochrony środowiska, środki trwałe, które mogą zawierać niebezpieczne materiały, powinny zostać zdemontowane i zutylizowane na koniec okresu ich użytkowania przez uprawnione do tego jednostki.

Wartość rezerw na koszty likwidacji środków trwałych bazuje na szacowanej liczbie środków, które powinny podlegać utylizacji/miejsc do renowacji, okresie pozostającym do momentu ich likwidacji/renowacji, bieżącym koszcie utylizacji/renowacji oraz inflacji.

Grupa ponownie oszacowała wartość rezerwy na koszty likwidacji środków trwałych ze względu na zmianę umowy z wykonawcą usług likwidacyjnych. Wyższa cena jednostkowa likwidacji wpłynęła na wzrost rezerwy oraz wartości środków trwałych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku o 178 milionów złotych.

14. Zobowiązania handlowe, pozostałe zobowiązania i przychody przyszłych okresów

14.1. Zobowiązania handlowe

(w milionach złotych)

	Na dzień 31 grudnia 2017	Na dzień 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)
Zobowiązania handlowe	1.547	1.646
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych	730	841
Zobowiązania z tytułu rezerwacji i innych praw do częstotliwości	694	837
Zobowiązania handlowe razem	2.971	3.324
W tym krótkoterminowe	2.421	2.642
W tym długoterminowe ⁽¹⁾	550	682

⁽¹⁾ Dotyczy wyłącznie zobowiązań z tytułu rezerwacji i innych praw do częstotliwości.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku, wartość zobowiązań handlowych objętych faktoringiem odwrotnym wyniosła odpowiednio 224 miliony złotych i 132 miliony złotych. Zobowiązania te prezentowane są razem z pozostałymi zobowiązaniami handlowymi, ponieważ analiza przeprowadzona przez Grupę wykazała, że utrzymały one handlowy charakter.

14.2. Pozostałe zobowiązania

(w milionach złotych)

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Otrzymane dotacje inwestycyjne	301	8
Zobowiązania z tytułu podatku VAT	90	53
Zobowiązania z tytułu pozostałych podatków	22	22
Pozostałe	82	64
Pozostałe zobowiązania razem	495	147
W tym krótkoterminowe	479	132
W tym długoterminowe	16	15

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku Orange Polska otrzymała 297 milionów złotych zaliczek na bezzwrotne dotacje inwestycyjne na rozwój szerokopasmowej sieci telekomunikacyjnej w ramach Programu Operacyjnego „Polska Cyfrowa”. 4 miliony złotych dotacji zostały wykorzystane i odliczone od kosztów związanych z nimi aktywów, z czego 1 milion złotych zapłacono dostawcom środków trwałych i wartości niematerialnych. Dotacje inwestycyjne prezentowane są osobno w ramach działalności inwestycyjnej w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

14.3. Przychody przyszłych okresów

(w milionach złotych)

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)</i>
Abonament (w tym niewykorzystane środki w systemie post-paid)	191	223
Niewykorzystane środki w systemie pre-paid	203	206
Opłaty za przyłączenie do sieci	62	62
Pozostałe	105	99
Przychody przyszłych okresów razem	561	590
W tym krótkoterminowe	478	509
W tym długoterminowe	83	81

15. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

(w milionach złotych)

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Nagrody jubileuszowe	94	104
Odprawy emerytalno-rentowe	44	52
Wynagrodzenia i pozostałe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	222	176
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych razem	360	332
W tym krótkoterminowe	221	188
W tym długoterminowe	139	144

W dniu 5 grudnia 2017 roku OPL S.A. zawarła ze Związkami Zawodowymi Umowę Społeczną na lata 2018-2019 (patrz Nota 13) na mocy której Spółka, w ramach wynegocjowanego programu optymalizacji zatrudnienia, zobowiązała się do dodatkowych wpłat w łącznej wysokości 21 milionów złotych na pracownicze programy socjalne prowadzone przez Spółkę. W związku z tym, kwota ta została ujęta jako pozostałe zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz koszt świadczeń pracowniczych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku.

15.1. Nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalno-rentowe

Niektórzy pracownicy Grupy mają prawo do długoterminowych świadczeń pracowniczych zgodnie z zasadami wynagradzania Grupy (patrz Nota 31.21). Świadczenia te nie są wypłacane z określonego funduszu.

Grupa Kapitałowa Orange Polska
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe wg MSSF – 31 grudnia 2017 roku

Zmiany bieżącej i bilansowej wartości zobowiązań z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych za okresy 12 miesięcy zakończone 31 grudnia 2017 i 2016 roku przedstawiają się następująco:

(w milionach złotych)

12 miesięcy do 31 grudnia 2017

	<i>Nagrody jubileuszowe</i>	<i>Odprawy emerytalno- rentowe</i>	<i>Razem</i>
Wartość bieżąca/bilansowa zobowiązania na początek okresu	104	52	156
Koszty bieżącego zatrudnienia ⁽¹⁾	6	3	9
Koszty przeszłego zatrudnienia ⁽¹⁾⁽²⁾	(13)	(12)	(25)
Koszty dyskonta ⁽³⁾	3	2	5
Wyплаты świadczeń	(16)	(4)	(20)
Straty aktuarialne za okres	10 ⁽¹⁾	3 ⁽⁴⁾	13
Wartość bieżąca/bilansowa zobowiązania na koniec okresu	94	44	138
Średnioważona zapadalność (w latach)	6	13	8

⁽¹⁾ Ujęte w kosztach świadczeń pracowniczych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

⁽²⁾ Ograniczenia świadczeń wynikające z Umowy Społecznej zawartej 5 grudnia 2017 roku (patrz Nota 13).

⁽³⁾ Ujęte w kosztach dyskonta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

⁽⁴⁾ Ujęte w stratach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

(w milionach złotych)

12 miesięcy do 31 grudnia 2016

	<i>Nagrody jubileuszowe</i>	<i>Odprawy emerytalno- rentowe</i>	<i>Pozostałe świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	<i>Razem</i>
Wartość bieżąca/bilansowa zobowiązania na początek okresu	131	115	3	249
Koszty bieżącego zatrudnienia ⁽¹⁾	7	3	-	10
Koszty przeszłego zatrudnienia ⁽¹⁾	(28) ⁽²⁾	(66) ⁽²⁾	(3)	(97)
Koszty dyskonta ⁽³⁾	3	1	-	4
Wyплаты świadczeń	(14)	(2)	-	(16)
Straty aktuarialne za okres	5 ⁽¹⁾	1 ⁽⁴⁾	-	6
Wartość bieżąca/bilansowa zobowiązania na koniec okresu	104	52	-	156
Średnioważona zapadalność (w latach)	7	11	-	8

⁽¹⁾ Ujęte w kosztach świadczeń pracowniczych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

⁽²⁾ Wpływ porozumień ze Związkami Zawodowymi (patrz poniżej).

⁽³⁾ Ujęte w kosztach dyskonta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

⁽⁴⁾ Ujęte w stratach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

W pierwszym kwartale 2016 roku Grupa zawarła ze Związkami Zawodowymi porozumienia zmieniające wartość odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych wypłacanych pracownikom. Pracownicy przestają być uprawnieni do odpraw emerytalnych wyższych niż określone w polskim prawie pracy, jeżeli odejście na emeryturę nastąpi po 31 grudnia 2017 roku. Porozumienia zmniejszają również przeciętną wartość nagrody jubileuszowej wypłacanej pracownikom po osiągnięciu określonej liczby lat pracy – zmiana dotyczy wypłat, które będą miały miejsce po 2020 roku. W związku z powyższym, koszty świadczeń pracowniczych zostały zmniejszone o 94 miliony złotych w pierwszym kwartale 2016 roku z odpowiednim zmniejszeniem zobowiązań dotyczących długoterminowych świadczeń pracowniczych.

Wycena zobowiązań na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku została przeprowadzona przy użyciu następujących założeń:

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Stopa dyskontowa	3,1%	3,5%
Stopa wzrostu wynagrodzeń	2,5%	2,5%

Zmiana stopy dyskontowej o 0,5 p.p. spowodowałaby wzrost o 6 milionów złotych lub spadek o 5 milionów złotych bieżącej/bilansowej wartości zobowiązań z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku.

15.2. Program płatności opartych na akcjach rozliczany w formie środków pieniężnych

W dniu 4 września 2017 roku, Rada Nadzorcza OPL S.A. przyjęła program motywacyjny („program”) dla kluczowej kadry kierowniczej Grupy Orange Polska („uczestnicy”), oparty na instrumentach pochodnych („akcje fantomowe”), których instrumentem bazowym są akcje Orange Polska S.A. notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Celem programu jest stworzenie dodatkowych czynników, które zmotywują osoby na stanowiskach kierowniczych wyższego szczebla do osiągnięcia średnioterminowych celów komercyjnych i finansowych wynikających ze strategii Orange Polska oraz które doprowadzą do wzrostu wartości akcji Spółki.

Warunki programu są następujące:

- a. Udział w programie jest dobrowolny.
- b. Uczestnicy na początku programu mogą nabyć łącznie do 2.315.000 akcji fantomowych z puli podstawowej po cenie 1 złoty za każdą akcję.
- c. W przypadku spełnienia określonych warunków dotyczących średniego kursu akcji Orange Polska oraz rankingu NPS (*Net Promoter Score*), uczestnicy nabędą w czwartym kwartale 2020 roku dodatkowe pakiety do 1.438.500 oraz 616.500 akcji fantomowych odpowiednio, po cenie 1 złoty za każdą akcję.
- d. Akcje fantomowe zostaną wykupione od uczestników przez Spółkę po średnim kursie akcji Orange Polska w pierwszym kwartale 2021 roku, jednak wyłącznie pod warunkiem, że będzie on nie niższy od średniego kursu zamknięcia akcji Orange Polska w trzecim kwartale 2017 roku. W przeciwnym wypadku akcje fantomowe nie zostaną wykupione, co będzie oznaczać utratę środków zainwestowanych przez uczestników.

Poniższa tabela przedstawia liczbę oraz średnią wartość godziwą akcji fantomowych oraz opcji na akcje fantomowe przyznane przez OPL S.A.:

<i>(liczba)</i>	<i>Akcje fantomowe - pula podstawowa</i>	<i>Opcje na dodatkowe akcje fantomowe</i>	
		<i>Warunek NPS</i>	<i>Warunek kursu akcji</i>
Stan na dzień 1 stycznia 2017 roku	-	-	-
Przyznane w ciągu roku	2.000.000	558.000	1.302.000
Utracone w ciągu roku	-	(9.000)	(21.000)
Stan na dzień 31 grudnia 2017 roku	2.000.000	549.000	1.281.000
Średnia wartość godziwa jednostki (w złotych) na dzień 31 grudnia 2017 roku	1,33	1,33	0,79

Poniższa tabela przedstawia główne założenia przyjęte do kalkulacji wartości godziwej akcji fantomowych oraz opcji na akcje fantomowe przyznane przez OPL S.A.:

	<i>Akcje fantomowe - pula podstawowa</i>	<i>Opcje na dodatkowe akcje fantomowe</i>	
		<i>Warunek NPS</i>	<i>Warunek kursu akcji</i>
Cena wykonania (w złotych)	1,00	1,00	1,00
Bariera (w złotych)	5,46	5,46	7,50 – 13,00
Oczekiwana zmienność	30%	30%	30%
Stopa procentowa wolna od ryzyka	2,25%	2,25%	2,25%
Stopa dywidendy ⁽¹⁾	1,44%	1,44%	1,44%
Termin wygaśnięcia	1 kwartał 2021 roku	4 kwartał 2020 roku	4 kwartał 2020 roku
Przyjęty model	Black-Scholes	Black-Scholes	Black-Scholes
Okres nabycia uprawnień	2 lata	3 lata	3 lata

⁽¹⁾ Stopa dywidendy zakłada wypłatę dywidendy w wysokości 0,25 zł na akcję w 2020 roku, co odpowiada średniej z oczekiwań rynkowych i nie oznacza prognozy ani zobowiązania Spółki w zakresie wypłat dywidendy w przyszłości.

Wartość godziwa otrzymanych usług rozpoznanych w kosztach świadczeń pracowniczych oraz w wartości bilansowej zobowiązań rozpoznanych jako zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 0,5 miliona złotych.

16. Przychody i koszty finansowe

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>						
	<i>Pożyczki i należności</i>		<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu</i>	<i>Instrumenty pochodne</i>			<i>Razem</i>
	<i>Należności handlowe</i>	<i>Inne</i>		<i>Zabezpie- czające</i>	<i>Przeznaczone do obrotu ⁽¹⁾</i>	<i>Pozycje nie- finansowe ⁽²⁾</i>	
Przychody odsetkowe	28	4	-	-	-	-	32
Koszty odsetkowe i pozostałe koszty finansowe, w tym:	-	(1)	35	(284)	(29)	-	(279)
– koszty odsetkowe	-	-	(138) ⁽³⁾	(115)	(24)	-	(277)
– zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(1)	173	(169)	(5)	-	(2)
Koszty dyskonta	-	-	(27)	-	(5)	(25)	(57)
– w tym zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	20	-	(5)	5	20
Całkowite koszty finansowe netto	28	3	8	(284)	(34)	(25)	(304)
Przychody/koszty odsetkowe	12 ⁽⁴⁾	-	(1)	-	-	-	11
Odpisy aktualizujące	(80)	(6)	-	-	-	-	(86)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	(6)	-	23	-	(57)	32	(8)
Pozycje ujęte w zyskach z działalności operacyjnej	(74)	(6)	22	-	(57)	32	(83)

⁽¹⁾ Instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie transakcji handlowych lub finansowych.

⁽²⁾ Zawiera głównie rezerwy i świadczenia pracownicze.

⁽³⁾ Zawiera głównie koszty odsetkowe od pożyczek od jednostki powiązanej.

⁽⁴⁾ Odsetki za zwłokę w zapłacie należności handlowych.

(w milionach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2016						
	<i>Pożyczki i należności</i>		<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu</i>	<i>Instrumenty pochodne</i>			<i>Razem</i>
	<i>Należności handlowe</i>	<i>Inne</i>		<i>Zabezpieczające</i>	<i>Przeznaczone do obrotu ⁽¹⁾</i>	<i>Pozycje nie-finansowe ⁽²⁾</i>	
Przychody odsetkowe	18	4	-	-	-	-	22
Koszty odsetkowe i pozostałe koszty finansowe, w tym:	-	1	(240)	(12)	(31)	-	(282)
– koszty odsetkowe	-	-	(134) ⁽³⁾	(117)	(33)	-	(284)
– zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	1	(106)	105	2	-	2
Koszty dyskonta	-	-	(68)	-	5	(36)	(99)
– w tym zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	(13)	-	5	(2)	(10)
Całkowite koszty finansowe netto	18	5	(308)	(12)	(26)	(36)	(359)
Przychody odsetkowe	11 ⁽⁴⁾	-	-	-	-	-	11
Odpisy aktualizujące	(87)	(2)	-	-	-	-	(89)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	2	-	(12)	-	41	(21)	10
Pozycje ujęte w stratach z działalności operacyjnej	(74)	(2)	(12)	-	41	(21)	(68)

⁽¹⁾ Instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie transakcji handlowych lub finansowych.

⁽²⁾ Zawiera głównie rezerwy i świadczenia pracownicze.

⁽³⁾ Zawiera głównie koszty odsetkowe od pożyczek od jednostki powiązanej.

⁽⁴⁾ Odsetki za zwłokę w zapłacie należności handlowych.

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku nie wystąpiła znacząca nieefektywność instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne.

17. Dług finansowy netto

Dług finansowy netto jest miernikiem zadłużenia używanym przez Zarząd. Sposób kalkulacji długu finansowego netto nie jest zdefiniowany w MSSF. Według metodologii przyjętej przez Grupę, wartość długu finansowego netto odpowiada wartości długu finansowego brutto (przeliczonej na złote według kursu walutowego obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego), po uwzględnieniu instrumentów pochodnych netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa), pomniejszonej o środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz z uwzględnieniem wpływu efektywnej części zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Poniższa tabela przedstawia analizę długu finansowego netto:

(w milionach złotych)	Nota	Na dzień	Na dzień
		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Pożyczki od jednostki powiązanej	18.1	6.969	7.092
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu	18.2	113	102
Instrumenty pochodne – netto (zobowiązania pomniejszone o aktywa)	21	63	(166)
Dług finansowy brutto po uwzględnieniu instrumentów pochodnych		7.145	7.028
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	(646)	(262)
Efektywna część zabezpieczeń przepływów pieniężnych		(2)	9
Dług finansowy netto		6.497	6.775

18. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu, z wyłączeniem zobowiązań handlowych

18.1. Pożyczki od jednostki powiązanej

(w milionach w danej walucie)

(w milionach w danej walucie)		Kwota pozostała do spłaty na dzień ⁽¹⁾			
		31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
		Waluta	PLN	Waluta	PLN
Kredytodawca	Termin spłaty				
O oprocentowaniu zmiennym					
Atlas Services Belgium S.A. (EUR)	20 maja 2019	480	2.000	480	2.119
Atlas Services Belgium S.A. (EUR)	20 maja 2021	190	792	190	840
Atlas Services Belgium S.A. (PLN)	20 czerwca 2021	2.697	2.697	2.695	2.695
Atlas Services Belgium S.A. (PLN)	30 marca 2018	1.480	1.480	1.438	1.438
Pożyczki od jednostki powiązanej razem			6.969		7.092
W tym krótkoterminowe			1.484		5
W tym długoterminowe			5.485		7.087

⁽¹⁾ Dane zawierają naliczone odsetki oraz prowizje aranżacyjne.

Średnioważone efektywne oprocentowanie pożyczek od jednostki powiązanej, bez uwzględnienia oraz z uwzględnieniem wpływu instrumentów swap, wynosiło odpowiednio 1,87% oraz 3,40% na dzień 31 grudnia 2017 roku (1,87% oraz 3,36% na dzień 31 grudnia 2016 roku).

18.2. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

(w milionach złotych)

	Na dzień	Na dzień
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	83	58
Kredyty bankowe i pozostałe	30	44
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu razem	113	102
W tym krótkoterminowe	45	36
W tym długoterminowe	68	66

19. Zobowiązania wynikające z działalności finansowej

Zobowiązania wynikające z działalności finansowej to zobowiązania, w przypadku których przepływy pieniężne zostały zaklasyfikowane, lub przyszłe przepływy pieniężne zostaną zaklasyfikowane, w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych jako przepływy pieniężne z działalności finansowej.

Poniższe tabele przedstawiają uzgodnienie zobowiązań Grupy wynikających z działalności finansowej oraz instrumentów pochodnych (zobowiązań pomniejszonych o aktywa) zabezpieczających te zobowiązania:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>Pożyczki od jednostki powiązanej</i>	<i>Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu</i>	<i>Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania z tytułu działalności finansowej ⁽¹⁾</i>	<i>Zobowiązania z tytułu działalności finansowej razem</i>
<i>Nota</i>	<i>18.1</i>	<i>18.2</i>	<i>21</i>	
Kwota pozostała do spłaty na dzień 1 stycznia 2017	7.092	102	(131)	7.063
Przepływy pieniężne netto:	(88)	(34)	(105)	(227)
– z działalności finansowej	40	(32)	(1)	7
– z działalności operacyjnej ⁽²⁾	(128)	(2)	(104)	(234)
Zmiany bezgotówkowe:	(35)	45	262	272
– (zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	(170)	(4)	172	(2)
– zmiana wartości godziwej, z wyłączeniem różnic kursowych	-	-	90	90
– inne zmiany	135 ⁽³⁾	49	-	184
Kwota pozostała do spłaty na dzień 31 grudnia 2017	6.969	113	26	7.108

⁽¹⁾ Zawiera instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie zobowiązań wynikających z działalności finansowej.

⁽²⁾ Zawiera zapłacone odsetki.

⁽³⁾ Zawiera naliczone odsetki oraz prowizje aranżacyjne.

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>Pożyczki od jednostki powiązanej</i>	<i>Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu</i>	<i>Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania z tytułu działalności finansowej ⁽¹⁾</i>	<i>Zobowiązanie z tytułu dywidendy</i>	<i>Zobowiązania z tytułu działalności finansowej razem</i>
<i>Nota</i>	<i>18.1</i>	<i>18.2</i>	<i>21</i>	<i>25.2</i>	
Kwota pozostała do spłaty na dzień 1 stycznia 2016	4.122	126	17	-	4.265
Przepływy pieniężne netto:	2.735	(43)	(86)	(328)	2.278
– z działalności finansowej	2.872	(40)	17	(328)	2.521
– z działalności operacyjnej ⁽²⁾	(137)	(3)	(103)	-	(243)
Zmiany bezgotówkowe:	235	19	(62)	328	520
– (zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	104	2	(105)	-	1
– zmiana wartości godziwej, z wyłączeniem różnic kursowych	-	-	43	-	43
– inne zmiany	131 ⁽³⁾	17	-	328	476
Kwota pozostała do spłaty na dzień 31 grudnia 2016	7.092	102	(131)	-	7.063

⁽¹⁾ Zawiera instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie zobowiązań wynikających z działalności finansowej.

⁽²⁾ Zawiera zapłacone odsetki.

⁽³⁾ Zawiera naliczone odsetki oraz prowizje aranżacyjne.

20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

(w milionach złotych)

	Na dzień 31 grudnia 2017	Na dzień 31 grudnia 2016
Środki pieniężne na bieżących rachunkach bankowych, depozyty jednodniowe oraz środki pieniężne w kasie	175	143
Rachunki bankowe przeznaczone dla dotacji inwestycyjnych (patrz Nota 14.2)	304	8
Depozyty w Orange S.A.	166	106
Depozyty bankowe do 3 miesięcy	1	5
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych razem	646	262

Nadwyżki środków pieniężnych Grupy inwestowane są w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe – głównie depozyty bankowe oraz depozyty w Orange S.A. w ramach umowy scentralizowanego zarządzania płynnością. Lokaty krótkoterminowe zakładane są na okresy od jednego dnia do trzech miesięcy. Instrumenty te przynoszą oprocentowanie, którego wysokość zależy od bieżących stóp rynku pieniężnego oraz długości inwestycji.

Maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego odzwierciedla wartość bilansowa środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych. Grupa lokuje środki pieniężne i ich ekwiwalenty w Orange S.A. i na rachunkach prowadzonych przez wiodące instytucje finansowe posiadające rating inwestycyjny. Limity transakcyjne dotyczące kontrahentów służą monitorowaniu wielkości ekspozycji na ryzyko kredytowe. W przypadku pogorszenia się kondycji finansowej kontrahenta, Grupa stosuje odpowiednie środki w celu ograniczenia ryzyka utraty jego wypłacalności.

21. Instrumenty pochodne

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku portfel instrumentów pochodnych Grupy stanowiły instrumenty finansowe, dla których nie istniał aktywny rynek, głównie transakcje swap zabezpieczające ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe, transakcje forward z rozliczeniem netto oraz opcje na akcje. W celu wyceny tych instrumentów Grupa stosuje standardowe techniki wyceny. Wartość godziwa transakcji swap/forward reprezentuje zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne, w których podstawą do kalkulacji czynników dyskontowych są odpowiednie rynkowe krzywe stóp procentowych, a kwoty wyrażone w walutach obcych są przeliczone na złote przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego. Wartość godziwa opcji na akcje jest ustalana na podstawie modelu Blacka-Scholesa. Wycena instrumentów pochodnych jest również korygowana o ryzyko kredytowe kontrahenta (*ang. credit valuation adjustment - „CVA”*) lub własne (*ang. debit valuation adjustment - „DVA”*). Oszacowane wartości CVA i DVA były nieistotne w porównaniu z wartością godziwą instrumentów pochodnych.

Pochodne instrumenty finansowe będące w posiadaniu Grupy zostały przedstawione poniżej:

(w milionach złotych)

(w milionach złotych)			Wartość godziwa			
Rodzaj instrumentu ⁽¹⁾	Zabezpieczane ryzyko	Pozycja zabezpieczana	Wartość nominalna (w milionach)	Termin zapadalności	Składnik aktywów finansowych	Składnik zobowiązań finansowych
Na dzień 31 grudnia 2017						
Instrumenty pochodne - zabezpieczenie przepływów pieniężnych						
CCIRS	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	667 EUR	2019-2021	20	(7)
IRS	Ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	5.450 PLN	2019-2021	11	(51)
IRS	Ryzyko stopy procentowej	Planowana pożyczka od jednostki powiązanej	500 PLN	2022	2	-
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	105 EUR	2018	-	(10)
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	6 USD	2018	-	(1)
Opcje na akcje	Ryzyko ceny akcji	Program płatności opartych na akcjach (patrz Nota 15.2)	2 akcji	2021	2	-
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych razem					35	(69)
Instrumenty pochodne - przeznaczone do obrotu ⁽²⁾						
CCIRS	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	3 EUR	2021	-	-
NDF	Ryzyko walutowe	Zobowiązanie z tytułu rezerwacji częstotliwości 2100 MHz	50 EUR	2018	-	(7)
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	30 EUR	2018	-	(3)
NDF	Ryzyko walutowe	Rezerwa dotycząca postępowania przed Komisją Europejską	125 EUR	2018	-	(19)
NDF	Ryzyko walutowe	Kredyt bankowy	6 USD	2018	-	(1)
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	13 USD	2018	-	(1)
Opcje na akcje	Ryzyko ceny akcji	Program płatności opartych na akcjach (patrz Nota 15.2)	2 akcji	2020-2021	2	-
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu razem					2	(31)
Instrumenty pochodne razem					37	(100)
W tym krótkoterminowe					-	(42)
W tym długoterminowe					37	(58)

⁽¹⁾ CCIRS – swap walutowo-procentowy, IRS – swap procentowy, NDF – forward z rozliczeniem netto, Opcja na akcje – kupiona opcja kupna akcji OPL.

⁽²⁾ Instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie transakcji handlowych lub finansowych.

Grupa Kapitałowa Orange Polska
Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe wg MSSF – 31 grudnia 2017 roku

(w milionach złotych)

(w milionach złotych)					Wartość godziwa	
Rodzaj instrumentu ⁽¹⁾	Zabezpieczane ryzyko	Pozycja zabezpieczana	Wartość nominalna (w milionach w danej walucie)	Termin zapadalności	Składnik aktywów finansowych	Składnik zobowiązań finansowych
Na dzień 31 grudnia 2016						
Instrumenty pochodne - zabezpieczenie przepływów pieniężnych						
CCIRS	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	667 EUR	2019-2021	193	-
IRS	Ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	4.750 PLN	2019-2021	12	(76)
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	121 EUR	2017	10	-
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	6 USD	2017	2	-
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych razem					217	(76)
Instrumenty pochodne - przeznaczone do obrotu ⁽²⁾						
CCIRS	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	Pożyczki od jednostki powiązanej	3 EUR	2021	1	-
NDF	Ryzyko walutowe	Zobowiązanie z tytułu rezerwacji częstotliwości 2100 MHz	73 EUR	2017	7	-
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	35 EUR	2017	3	-
NDF	Ryzyko walutowe	Rezerwa dotycząca postępowania przed Komisją Europejską	120 EUR	2017	11	-
NDF	Ryzyko walutowe	Kredyt bankowy	6 USD	2017	1	-
NDF	Ryzyko walutowe	Transakcje handlowe	6 USD	2017	2	-
Instrumenty pochodne przeznaczone do obrotu razem					25	-
Instrumenty pochodne razem					242	(76)
W tym krótkoterminowe					36	-
W tym długoterminowe					206	(76)

⁽¹⁾ CCIRS – swap walutowo-procentowy, IRS – swap procentowy, NDF – forward z rozliczeniem netto.

⁽²⁾ Instrumenty pochodne stanowiące ekonomiczne zabezpieczenie transakcji handlowych lub finansowych.

Maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe odzwierciedla wartość bilansowa instrumentów pochodnych. Grupa zawiera kontrakty na instrumenty pochodne z Orange S.A. i wiodącymi instytucjami finansowymi. Grupa ustaliła limity transakcyjne dotyczące kontrahentów, służące monitorowaniu wielkości ekspozycji na ryzyko kredytowe. Limity oparte są na ratingu każdej instytucji. W przypadku pogorszenia się kondycji finansowej kontrahenta, Grupa stosuje odpowiednie środki w celu ograniczenia ryzyka utraty jego wypłacalności.

Zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne ujęta w innych całkowitych dochodach/stratach została zaprezentowana poniżej:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>			<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>		
	<i>Przed podatkiem</i>	<i>Podatek</i>	<i>Po podatku</i>	<i>Przed podatkiem</i>	<i>Podatek</i>	<i>Po podatku</i>
Efektywna część zysków/(strat) na instrumentach zabezpieczających	(301)	57	(244)	109	(21)	88
Przeklasyfikowanie do rachunku zysków i strat korygujące:	273	(52)	221	(7)	2	(5)
- <i>koszty odsetkowe prezentowane w kosztach finansowych, netto</i>	104	(20)	84	97	(18)	79
- <i>różnice kursowe prezentowane w kosztach finansowych, netto</i>	169	(32)	137	(105)	20	(85)
- <i>koszty zakupów zewnętrznych</i>	-	-	-	1	-	1
Kwota przeklasyfikowana do wartości początkowej zabezpieczanej pozycji	17	(3)	14	(10)	2	(8)
Zyski/(straty) z wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne razem	(11)	2	(9)	92	(17)	75

Przewiduje się, że zyski/straty z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne skumulowane w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2017 roku wpłyną na skonsolidowany rachunek zysków i strat w latach 2018-2022.

22. Wartość godziwa instrumentów finansowych

22.1. Pomiar wartości godziwej

W odniesieniu do instrumentów finansowych, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, Grupa klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: kwotowania (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2: dane źródłowe inne niż kwotowania zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla danego składnika aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (jako pochodne cen),
- Poziom 3: dane źródłowe dla danego składnika aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (jako dane źródłowe nieobserwowalne).

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe Grupy, które po początkowym ujęciu wyceniane są w wartości godziwej, obejmują instrumenty pochodne prezentowane w Nocie 21. Grupa klasyfikuje instrumenty pochodne do Poziomu 2 pomiaru wartości godziwej.

22.2. Porównanie wartości godziwej i wartości bilansowej instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku wartość bilansowa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, należności handlowych, krótkoterminowych zobowiązań handlowych i krótkoterminowych zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu była zbliżona do ich wartości godziwej ze względu na krótki okres zapadalności tych instrumentów, ich gotówkowy charakter lub nieistotną różnicę pomiędzy pierwotnymi efektywnymi stopami procentowymi a aktualnymi stopami rynkowymi.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku wartość bilansowa zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu o zmiennym oprocentowaniu była zbliżona do ich wartości godziwej.

Poniżej przedstawione zostało porównanie według klas wartości bilansowej i wartości godziwej tych instrumentów finansowych Grupy, których szacowana wartość godziwa odbiega od wartości bilansowej z powodu znaczącej zmiany pomiędzy pierwotnymi efektywnymi stopami procentowymi a aktualnymi stopami rynkowymi:

(w milionach złotych)

	<i>Nota</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>		<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>	
		<i>Wartość bilansowa</i>	<i>Szacowana wartość godziwa Poziom 2</i>	<i>Wartość bilansowa</i>	<i>Szacowana wartość godziwa Poziom 2</i>
Zobowiązania z tytułu rezerwacji i innych praw do częstotliwości	14.1	694	807	837	989

Wartość godziwa instrumentów finansowych została ustalona poprzez zdyskontowanie wartości umownych przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu rynkowych stóp procentowych obowiązujących dla danej waluty. Wartości godziwe obliczone w walutach obcych są przeliczane na złote przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego i korygowane o własne ryzyko kredytowe. Oszacowane wartości DVA były nieistotne w porównaniu z wartością godziwą instrumentów finansowych.

23. Cele i polityka zarządzania ryzykiem finansowym

23.1. Zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa jest narażona na ryzyka finansowe związane przede wszystkim z instrumentami finansowymi emitowanymi lub posiadanymi w ramach działalności operacyjnej i finansowej. Ryzyko to można określić jako ryzyko rynkowe (w skład którego wchodzi ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej i ryzyko ceny akcji OPL), ryzyko płynności oraz ryzyko kredytowe. Grupa zarządza ryzykiem finansowym w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu zmian kursów walutowych, stóp procentowych i ceny akcji, jak również w celu stabilizacji przepływów pieniężnych oraz zapewnienia odpowiedniego poziomu płynności i elastyczności finansowej.

Zasady zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie zostały zatwierdzone przez Zarząd. Zarządzanie ryzykiem finansowym jest zgodne ze strategiami opracowanymi przez Komitet ds. Skarbu będący pod bezpośrednim nadzorem Członka Zarządu ds. Finansów.

Polityka zarządzania ryzykiem finansowym określa zasady oraz zakres odpowiedzialności w obszarze zarządzania ryzykiem finansowym, a w szczególności definiuje następujące obszary:

- miary ryzyka używane do identyfikacji oraz oceny ekspozycji na ryzyka finansowe,
- wybór odpowiednich instrumentów zabezpieczających przed zidentyfikowanymi ryzykami,
- metodologię wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych,
- limity transakcyjne oraz ratingi kredytowe kontrahentów, z którymi Grupa zawiera transakcje zabezpieczające.

23.2. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera liczne transakcje terminowe w celu zabezpieczania się przed ryzykiem walutowym, ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem ceny akcji OPL. Instrumenty pochodne używane przez Grupę to swapy walutowo-procentowe, swapy walutowe, swapy procentowe, opcje walutowe, walutowe kontrakty forward z dostawą i bez dostawy oraz opcje na akcje.

Pewne instrumenty pochodne używane przez Grupę są klasyfikowane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 (patrz Nota 31.17). Zabezpieczenie przepływów pieniężnych pozwala wyeliminować zmienność przyszłych przepływów pieniężnych wynikającą z danego ryzyka, która mogłaby wpływać na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

Zgodnie z polityką Grupy instrumenty pochodne używane są wyłącznie jako narzędzie do zabezpieczania przed ryzykiem finansowym i nie są wykorzystywane do celów spekulacyjnych. Niemniej jednak niektóre instrumenty pochodne zawarte przez Grupę nie są wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z MSR 39 i zasady rachunkowości zabezpieczeń nie są stosowane w ich przypadku. Instrumenty pochodne klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu są traktowane przez Grupę jako zabezpieczenie ekonomiczne, ponieważ w istocie zabezpieczają Grupę przed ryzykiem walutowym, ryzykiem stopy procentowej bądź ryzykiem ceny akcji OPL.

Szczegółowe informacje o instrumentach pochodnych wykorzystywanych przez Grupę, wraz z opisem powiązań zabezpieczających, znajdują się w Nocie 21.

23.3. Ryzyko walutowe

Grupa jest narażona na ryzyko walutowe, którego źródłem są aktywa i zobowiązania finansowe denominowane w walutach obcych, w szczególności pożyczki od jednostki powiązanej, kredyt bankowy (patrz Nota 18), zobowiązanie z tytułu rezerwacji częstotliwości 2100 MHz oraz rezerwa dotycząca postępowania przed Komisją Europejską (patrz Nota 28.b).

Strategia zabezpieczania Grupy, minimalizująca wpływ wahań kursów walutowych, jest aktualizowana okresowo. Akceptowalny poziom ekspozycji walutowej jest wynikiem analizy ryzyka dla otwartej pozycji w danej walucie przy uwzględnieniu oczekiwań rynków finansowych co do kształtowania się kursów walutowych w określonej perspektywie czasu.

W ramach obowiązującej polityki zabezpieczeń Grupa zabezpiecza ryzyko walutowe wykorzystując głównie swapy walutowo-procentowe, swapy walutowe i walutowe kontrakty forward, które pozwalają zamienić kwotę kapitału denominowanego w walucie obcej na kwotę wyrażoną w złotych. W rezultacie zyski/straty kursowe na instrumencie pochodnym kompensują straty/zyski kursowe na pozycji zabezpieczanej. W wyniku zastosowania zabezpieczeń zmienność kursów walutowych ma ograniczony wpływ na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

Tabela poniżej przedstawia wskaźniki zabezpieczenia ryzyka walutowego dla głównych ekspozycji walutowych Grupy. Wskaźnik zabezpieczenia ryzyka porównuje wartość zabezpieczonej części ekspozycji walutowej z wartością całej ekspozycji.

<i>Ekspozycja walutowa</i>	<i>Wskaźnik zabezpieczenia</i>	
	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Pożyczki od jednostki powiązanej i kredyt bankowy	100,0%	99,5%
Zobowiązanie z tytułu rezerwacji częstotliwości 2100 MHz	41,0%	51,5%
Rezerwa dotycząca postępowania przed Komisją Europejską (patrz Nota 28.b)	83,6%	82,2%

Ponadto Grupa aktywnie zarządza ryzykiem walutowym związanym z wydatkami operacyjnymi oraz inwestycyjnymi.

Do pomiaru ryzyka walutowego Grupa wykorzystuje opisaną poniżej analizę wrażliwości.

W tabeli poniżej zaprezentowane zostały główne ekspozycje walutowe Grupy (po uwzględnieniu zabezpieczeń) oraz potencjalne zyski/straty kursowe na tych ekspozycjach będące wynikiem hipotetycznej dziesięcioprocentowej aprecjacji/deprecjacji złotego względem innych walut:

(w milionach w danej walucie)

	<i>Efektywna ekspozycja po uwzględnieniu zabezpieczeń</i>				<i>Wrażliwość na zmianę kursu PLN względem innych walut wpływająca na skonsolidowany rachunek zysków i strat</i>			
	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>		<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>		<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>		<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>	
	<i>Waluta</i>	<i>PLN</i>	<i>Waluta</i>	<i>PLN</i>	<i>+10%</i>	<i>-10%</i>	<i>+10%</i>	<i>-10%</i>
<i>Ekspozycja walutowa</i>					<i>PLN</i>		<i>PLN</i>	
Zobowiązanie z tytułu rezerwacji częstotliwości 2100 MHz (EUR)	72	300	69	304	30	(30)	30	(30)
Rezerwa dotycząca postępowania przed Komisją Europejską (EUR) (patrz Nota 28.b)	25	102	26	115	10	(10)	12	(12)
Kredyt bankowy (USD)	-	-	3	14	-	-	1	(1)
Razem		402		433	40	(40)	43	(43)

Analiza wrażliwości w tabeli powyżej została dokonana w oparciu o następujące założenia:

- niezabezpieczona część zdyskontowanej wartości zobowiązań stanowi ekspozycję na ryzyko walutowe (efektywna ekspozycja),
- za transakcje ograniczające ryzyko walutowe uważa się zarówno instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające, jak i te, które klasyfikowane są jako zabezpieczenie ekonomiczne,
- środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zostały wyłączone z analizy.

Zmiana wartości godziwej instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu planowanych transakcji ma wpływ na pozostałe kapitały rezerwowe. Analiza wrażliwości przeprowadzona przez Grupę wykazała, że potencjalne zyski/(straty) wpływające na pozostałe kapitały rezerwowe wynikające z hipotetycznej dziesięcioprocentowej deprecjacji/aprecjacji złotego względem innych walut wyniosły na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku odpowiednio 46/(46) milionów złotych i 56/(56) milionów złotych.

23.4. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko, że wartość godziwa albo przyszłe przepływy pieniężne z instrumentu finansowego będą zmieniać się na skutek zmian stóp procentowych. Grupa posiada oprocentowane zobowiązania finansowe składające się głównie z pożyczek od jednostki powiązanej i kredytów bankowych (patrz Nota 18).

Strategia zabezpieczania Grupy przed ryzykiem stopy procentowej, ograniczająca wpływ niekorzystnych zmian stóp procentowych, jest aktualizowana okresowo. Preferowany podział pomiędzy zadłużeniem opartym na stałej stopie, a tym opartym na zmiennej stopie procentowej, jest wynikiem analizy wpływu potencjalnych zmian stóp procentowych na koszty finansowe.

Według obowiązującej strategii zabezpieczeń Grupa zabezpiecza ryzyko stopy procentowej wykorzystując swapy procentowe i swapy walutowo-procentowe. W rezultacie zastosowania zabezpieczeń struktura zobowiązań zmienia się w kierunku struktury docelowej, jako że zobowiązania oparte na zmiennej/stałej stopie procentowej efektywnie zamieniane są na zobowiązania o stałej/zmiennej stopie procentowej.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku stosunek długu opartego na stałej stopie procentowej do długu opartego na zmiennej stopie procentowej (z uwzględnieniem zabezpieczeń) wyniósł dla Grupy odpowiednio 78/22% i 69/31%.

Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Grupa wykorzystuje opisaną poniżej analizę wrażliwości.

W tabeli poniżej zaprezentowana została analiza wrażliwości Grupy na ryzyko stopy procentowej (po uwzględnieniu zabezpieczeń) przy założeniu hipotetycznego wzrostu/spadku stóp procentowych o jeden punkt procentowy:

(w milionach złotych)

	Wrażliwość na zmianę stóp procentowych o 1 p.p.							
	Na dzień 31 grudnia 2017				Na dzień 31 grudnia 2016			
	WIBOR		EURIBOR		WIBOR		EURIBOR	
	+1 p.p.	-1 p.p.	+1 p.p.	-1 p.p.	+1 p.p.	-1 p.p.	+1 p.p.	-1 p.p.
Koszty finansowe, netto	(12)	12	(3)	3	(20)	20	(2)	2
Pozostałe kapitały rezerwowe	153	(158)	(12)	12	156	(161)	(14)	13

Analiza wrażliwości w tabeli powyżej została dokonana w oparciu o następujące założenia:

- koszty finansowe, netto zawierają następujące elementy narażone na ryzyko stopy procentowej: a) koszty odsetkowe od długu opartego na zmiennej stopie procentowej (po uwzględnieniu zabezpieczeń), b) zmianę wartości godziwej instrumentów pochodnych niewyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające i klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu (patrz Nota 21),
- pozostałe kapitały rezerwowe obejmują zmianę wartości godziwej instrumentów pochodnych, którą uznano za efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych (patrz Nota 21),
- na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa długu finansowego brutto opartego na zmiennej stopie procentowej (po uwzględnieniu zabezpieczeń) wynosiła 1.514 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku 2.172 miliony złotych).

23.5. Ryzyko ceny akcji

Grupa jest narażona na ryzyko ceny akcji wynikające z programu płatności opartych na akcjach rozliczanego w formie środków pieniężnych (patrz Nota 15.2). Grupa zabezpiecza się przed tym ryzykiem wykorzystując opcje na akcje, w wyniku czego Grupa ma prawo do otrzymania środków pieniężnych, jeśli cena akcji OPL przekroczy określony poziom. W rezultacie zyski/straty na instrumencie pochodnym kompensują straty/zyski na pozycji zabezpieczanej. Na dzień 31 grudnia 2017 roku program płatności opartych na akcjach rozliczany w formie środków pieniężnych był zabezpieczony w 100%.

Analiza wrażliwości przeprowadzona przez Grupę wykazała, że potencjalne zyski/straty wynikające z racjonalnie możliwej zmiany ceny akcji OPL miałyby nieznaczący wpływ na skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz pozostałe kapitały rezerwowe na dzień 31 grudnia 2017 roku.

23.6. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest to ryzyko wystąpienia trudności w spłacie zobowiązań finansowych. Proces zarządzania ryzykiem płynności w Grupie polega na prognozowaniu przyszłych przepływów pieniężnych, analizie poziomu płynnych aktywów w relacji do przepływów pieniężnych, monitorowaniu wskaźników płynności oraz utrzymywaniu dostępu do różnych źródeł finansowania, w tym do rezerwowych linii kredytowych.

W celu zwiększenia skuteczności, proces zarządzania płynnością jest zoptymalizowany poprzez scentralizowanie funkcji skarbcowych dla Grupy, gdzie płynne nadwyżki środków pieniężnych wygenerowane przez spółki wchodzące w skład Grupy są inwestowane i zarządzane przez skarbiec centralny. Nadwyżki środków pieniężnych Grupy inwestowane są w krótkoterminowe płynne instrumenty finansowe – głównie depozyty bankowe. Ponadto umowa z Orange S.A., dotycząca scentralizowanego zarządzania płynnością, umożliwia Grupie deponowanie nadwyżek finansowych w Orange S.A.

Grupa zarządza ryzykiem płynności również poprzez utrzymywanie otwartych i niewykorzystanych linii kredytowych, które tworzą rezerwę płynności oraz zabezpieczają wypłacalność i elastyczność finansową. Wspomniana powyżej umowa z Orange S.A., dotycząca scentralizowanego zarządzania płynnością, daje Grupie dostęp do zapasowego finansowania płynności z maksymalną kwotą limitu wynoszącą 1.750 milionów złotych. Na dzień 31 grudnia

2017 roku Grupa nie korzystała z udostępnionego limitu. Grupa posiada również odnawialną linię kredytową od Grupy Orange do kwoty 480 milionów EUR oraz inne linie kredytowe do kwoty 11 milionów złotych, z czego 1.484 miliony złotych zostały wykorzystane na dzień 31 grudnia 2017 roku. W związku z tym na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa miała niewykorzystane linie kredytowe w kwocie 2.289 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku było to 2.435 milionów złotych).

Ryzyko płynności jest regularnie mierzone i monitorowane przez Grupę przy wykorzystaniu następujących wskaźników:

- wskaźniki płynności,
- analiza terminów wymagalności niezdyskontowanych umownych przepływów pieniężnych z tytułu zobowiązań finansowych Grupy,
- średni czas spłaty długu.

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźnik płynności (definiowany jako stosunek dostępnych źródeł środków finansowych tj. środków pieniężnych, ich ekwiwalentów i linii kredytowych oraz kwoty spłaty długu w okresie następnych 12 i 18 miesięcy) oraz wskaźnik płynności bieżącej (definiowany jako stosunek niewykorzystanych linii kredytowych i aktywów obrotowych oraz zobowiązań krótkoterminowych):

(w milionach złotych)

	<i>Wskaźniki płynności</i>	
	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Wskaźnik płynności (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych) - następne 12 miesięcy	169%	1.332%
Niewykorzystane linie kredytowe	2.289	2.435
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	646	262
Spłata długu ⁽¹⁾	1.587	134
Spłata zobowiązań z tytułu instrumentów pochodnych ⁽²⁾	154	69
Wskaźnik płynności (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych) - następne 18 miesięcy	76%	154%
Niewykorzystane linie kredytowe	2.289	2.435
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	646	262
Spłata długu ⁽¹⁾	3.643	1.633
Spłata zobowiązań z tytułu instrumentów pochodnych ⁽²⁾	208	115
Wskaźnik płynności bieżącej (z uwzględnieniem niewykorzystanych linii kredytowych)	92%	116%
Niewykorzystane linie kredytowe	2.289	2.435
Aktywa obrotowe razem	3.273	2.639
Zobowiązania krótkoterminowe razem	6.043	4.386

⁽¹⁾ Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne od pożyczek od jednostki powiązanej i kredytów bankowych.

⁽²⁾ Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne od instrumentów pochodnych.

W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu płynności finansowej oraz pokrycia nadwyżki zobowiązań krótkoterminowych nad aktywami obrotowymi w kwocie 2.770 milionów złotych na dzień 31 grudnia 2017 roku, Orange Polska i Grupa Orange zawarły w lutym 2018 roku nowe umowy o pożyczki w wysokości 2.250 milionów złotych. Powyższe pożyczki, łącznie z rezerwową linią kredytową w kwocie 1.750 milionów złotych, są wystarczające do pokrycia nadwyżki zobowiązań krótkoterminowych nad aktywami obrotowymi na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Analiza wymagalności dla pozostających do zapłaty niezdyskontowanych umownych przepływów pieniężnych z tytułu zobowiązań finansowych Grupy na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku została przedstawiona poniżej.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku kwoty w walucie zostały przeliczone na złote według kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu. Płatności odsetek wynikające z instrumentów finansowych, naliczane według zmiennej stopy procentowej, zostały wyliczone w oparciu o stopy procentowe mające zastosowanie odpowiednio na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku.

(w milionach złotych)

		Na dzień 31 grudnia 2017								
		Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne ⁽¹⁾								
		Długoterminowe								
	Nota	Wartość bilansowa	Do 1 roku	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	Pow. 5 lat	Razem długo-terminowe	Razem
Pożyczki od jednostki powiązanej	18.1	6.969	1.578	2.097	96	3.547	-	-	5.740	7.318
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	18.2	113	47	31	20	13	7	-	71	118
– w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		83	32	25	14	10	7	-	56	88
Instrumenty pochodne - aktywa	21	(37)	26	18	11	(28)	(1)	-	-	26
Instrumenty pochodne - zobowiązania	21	100	128	45	(2)	(3)	-	-	40	168
Dług finansowy brutto po uwzględnieniu instrumentów pochodnych		7.145	1.779	2.191	125	3.529	6	-	5.851	7.630
Zobowiązania handlowe	14.1	2.971	2.427	140	140	140	153	121	694	3.121
Zobowiązania finansowe razem (łącznie z aktywami z instrumentów pochodnych)		10.116	4.206	2.331	265	3.669	159	121	6.545	10.751

⁽¹⁾ Obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek.

(w milionach złotych)

		Na dzień 31 grudnia 2016								
		Niezdyskontowane umowne przepływy pieniężne ⁽¹⁾								
		Długoterminowe								
	Nota	Wartość bilansowa	Do 1 roku	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	Pow. 5 lat	Razem długo-terminowe	Razem
Pożyczki od jednostki powiązanej	18.1	7.092	125	1.546	2.224	102	3.594	-	7.466	7.591
Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	18.2	102	39	32	20	10	4	-	66	105
– w tym zobowiązania z tytułu leasingu finansowego		58	21	20	14	4	1	-	39	60
Instrumenty pochodne - aktywa	21	(242)	31	59	(78)	10	(70)	-	(79)	(48)
Instrumenty pochodne - zobowiązania	21	76	38	33	13	(3)	(2)	-	41	79
Dług finansowy brutto po uwzględnieniu instrumentów pochodnych		7.028	233	1.670	2.179	119	3.526	-	7.494	7.727
Zobowiązania handlowe	14.1	3.324	2.648	157	148	148	148	281	882	3.530
Zobowiązania finansowe razem (łącznie z aktywami z instrumentów pochodnych)		10.352	2.881	1.827	2.327	267	3.674	281	8.376	11.257

⁽¹⁾ Obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek.

Średni czas spłaty kapitału dla portfela zadłużenia posiadanego na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 2,2 roku (3,2 roku na dzień 31 grudnia 2016 roku).

23.7. Ryzyko kredytowe

Celem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym jest wspieranie rozwoju Grupy przy jednoczesnej minimalizacji ryzyk finansowych poprzez działania zapewniające, że klienci i kontrahenci są zawsze w stanie zapłacić kwoty należne Grupie.

Podstawowym zadaniem Komitetu Kredytowego, podlegającego kontroli Członka Zarządu ds. Finansów, jest koordynacja i konsolidacja następujących działań z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie:

- ocena ryzyka kredytowego klientów,
- monitorowanie sytuacji biznesowej i finansowej klientów,
- zarządzanie należnościami i złymi długami.

Polityka oraz zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w ramach Grupy zostały zatwierdzone przez Komitet Kredytowy.

W Grupie nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego.

Dodatkowe informacje dotyczące ryzyka kredytowego zawarte są w Notach 12, 20, 21.

24. Podatek dochodowy

24.1. Podatek dochodowy

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Bieżący podatek dochodowy	(7)	12
Podatek odroczoney	22	(45)
Podatek dochodowy razem	15	(33)

Uzgodnienie pomiędzy obciążeniem z tytułu podatku dochodowego a teoretyczną kwotą podatku bazującą na ustawowej stawce podatkowej przedstawia się następująco:

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Skonsolidowana strata przed opodatkowaniem	(75)	(1.713)
<i>Minus: Odpis aktualizujący wartość firmy ⁽¹⁾</i>	-	1.793
Skonsolidowany zysk/(strata) przed opodatkowaniem, skorygowane	(75)	80
Ustawowa stawka podatkowa	19%	19%
Kwota teoretyczna podatku	14	(15)
Odliczenie związane z wydatkami poniesionymi na nabycie nowych technologii	-	6
Koszty odsetkowe od pożyczki wewnątrzgrupowej niewpływające na podstawę opodatkowania	-	(22)
Przychody/(pozostałe koszty) niewpływające na podstawę opodatkowania	1	(2)
Podatek dochodowy razem	15	(33)

⁽¹⁾ Patrz Nota 8.1.

Koszty niewpływające na podstawę opodatkowania obejmują koszty indywidualnie wymienione w polskim prawie podatkowym jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów.

24.2. Podatek odroczony

(w milionach złotych)

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	Na dzień 31 grudnia 2017	Na dzień 31 grudnia 2016	12 miesięcy do 31 grudnia 2017	12 miesięcy do 31 grudnia 2016
Środki trwałe i wartości niematerialne	400	464	(59)	(73)
Niewykorzystane straty podatkowe	163	124	39	120
Należności i zobowiązania	87	114	(28)	(65)
Przychody przyszłych okresów	95	94	1	4
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	58	53	4	(19)
Rezerwy	141	84	57	(12)
Dług finansowy netto	16	5	9	-
Pozostałe	(10)	(9)	(1)	-
Aktywa z tytułu podatku odroczonego, netto ⁽¹⁾	950	929		
Podatek odroczony razem			22	(45)
Kwota przewidywana do realizacji w ciągu 12 miesięcy od dnia zakończenia okresu sprawozdawczego	239	248		

⁽¹⁾ W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku, wartość aktywów z tytułu podatku odroczonego, netto spadła o 4 miliony złotych w wyniku nabycia Multimedia Polska Energia Sp. z o.o. (patrz Nota 4). W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku odpowiednio 3 miliony złotych i (17) milionów złotych zmiany aktywów z tytułu podatku odroczonego zostało ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

W 2017 roku Grupa zmieniła klasyfikację różnic przejściowych przedstawionych w tabeli powyżej: odpisy aktualizujące aktywa finansowe nie są prezentowane osobno, ale zostały uwzględnione w aktywach z tytułu podatku odroczonego na należnościach. W rezultacie dane porównawcze zostały zmienione.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujęte są w wysokości przewidywanej do realizacji przez wykorzystanie przyszłych dochodów do opodatkowania oszacowanych na podstawie biznes planu zatwierdzonego przez Zarząd Orange Polska oraz przyjętego do ustalenia wartości użytkowej operatora telekomunikacyjnego (główne założenia zostały opisane w Nocie 8.1).

Wartość nierozpoznanych aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczy różnic przejściowych, które zdaniem Grupy mogą nie zostać wykorzystane podatkowo. Na dzień 31 grudnia 2017 roku różnice przejściowe, dla których nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego, wyniosły 42 miliony złotych, w tym 15 milionów złotych dotyczy strat podatkowych, w stosunku do których oczekuje się, że nie zostaną wykorzystane. Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły różnice przejściowe, dla których nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego.

25. Kapitał własny

25.1. Kapitał zakładowy

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku kapitał zakładowy Spółki wynosił 3.937 milionów złotych i był podzielony na 1.312 milionów w pełni opłaconych akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 3 złote każda.

Struktura własnościowa kapitału zakładowego na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku była następująca:

(w milionach złotych)

	Na dzień 31 grudnia 2017			Na dzień 31 grudnia 2016		
	% ogólnej liczby głosów	% ogólnej liczby akcji	Wartość nominalna	% ogólnej liczby głosów	% ogólnej liczby akcji	Wartość nominalna
Orange S.A.	50,67	50,67	1.995	50,67	50,67	1.995
Pozostali akcjonariusze	49,33	49,33	1.942	49,33	49,33	1.942
Razem	100,00	100,00	3.937	100,00	100,00	3.937

25.2. Dywidenda

Zgodnie z rekomendacją Zarządu Spółki, w 2017 roku dywidenda nie została wypłacona.

W dniu 12 kwietnia 2016 roku Walne Zgromadzenie Orange Polska S.A. podjęło uchwałę o wypłacie dywidendy zwykłej z zysku za 2015 rok oraz z zysków zatrzymanych z lat poprzednich w wysokości 0,25 złotego na jedną akcję. Dywidenda, wynosząca 328 milionów złotych, została wypłacona w dniu 7 lipca 2016 roku.

Wartość zysków zatrzymanych OPL S.A. dostępnych do wypłaty w formie dywidendy dla udziałowców Grupy wynosiła 3,2 miliarda złotych na dzień 31 grudnia 2017 roku. Pozostałe saldo zysków zatrzymanych Spółki nie jest dostępne do wypłaty w formie dywidendy ze względu na ograniczenia wynikające z polskiego prawa handlowego. Ponadto, 0,1 miliarda złotych zysków zatrzymanych spółek zależnych OPL S.A. było dostępnych do wypłaty w formie dywidendy przez spółki zależne do OPL S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku.

W dniu 20 lutego 2018 roku Zarząd Orange Polska S.A. podjął uchwałę, że nie będzie rekomendował wypłaty dywidendy w 2018 roku.

25.3. Pozostałe zmiany w zyskach zatrzymanych

Wybrane korekty wynikające z nieistotnych błędów lat ubiegłych zostały ujęte przez Grupę bezpośrednio w zyskach zatrzymanych i zaprezentowane jako pozostałe zmiany w skonsolidowanym sprawozdaniu ze zmian w kapitale własnym. Korekta w wysokości 32 milionów złotych (po uwzględnieniu (2) milionów złotych bieżącego podatku dochodowego) z 2016 roku dotyczy ujęcia należności handlowych.

25.4. Program płatności opartych na akcjach rozliczany w formie instrumentów kapitałowych

W czwartym kwartale 2017 roku Orange S.A. ustanowiła długoterminowy program motywacyjny na lata 2017-2019, w ramach którego członkowie kluczowej kadry kierowniczej Grupy Orange Polska otrzymali określoną liczbę bezpłatnych akcji Orange S.A. (łącznie 74 tysiące akcji), pod warunkiem osiągnięcia określonych kryteriów opartych o wyniki oraz ciągłości zatrudnienia w Grupie Orange do dnia 31 grudnia 2019 roku. Wartość godziwa instrumentu kapitałowego na dzień przyznania wyniosła 40,46 złotych (ekwiwalent 9,55 EUR). Wartość godziwa usług świadczonych przez kadrę kierowniczą w zamian za instrumenty kapitałowe Orange S.A., rozpoznana w kosztach świadczeń pracowniczych w 2017 roku wyniosła 0,2 miliona złotych. Całkowity koszt programu przez okres nabywania uprawnień nie przekroczy 3 milionów złotych.

26. Zarządzanie kapitałem

Grupa zarządza kapitałem poprzez stosowanie zrównoważonej polityki finansowej, której celem jest dostarczanie odpowiednich środków finansowych na rozwój biznesowy przy jednoczesnym zabezpieczeniu właściwej struktury finansowania i płynności finansowej.

Polityka zarządzania kapitałem Grupy uwzględnia poniższe kluczowe elementy:

- wyniki działalności w połączeniu z planami inwestycyjnymi i rozwojowymi,
- harmonogram spłat długu,
- warunki rynku finansowego,
- zasady dystrybucji zysku akcjonariuszom Grupy.

W celu połączenia tych czynników Grupa okresowo ustala ramy dla struktury finansowania. Grupa definiuje kapitał jako sumę kapitału własnego oraz długu finansowego netto. Grupa monitoruje kapitał na podstawie długu finansowego netto oraz wskaźnika długu finansowego netto do skorygowanej wartości EBITDA (patrz Nota 3). Zarząd przewiduje, że wskaźnik długu finansowego netto do skorygowanej wartości EBITDA za cały 2018 rok, wyliczony zgodnie ze standardami rachunkowości mającymi zastosowanie na dzień 31 grudnia 2017 roku,

nie przekroczy poziomu 2,6 oraz poziomu 2,8 przy uwzględnieniu efektu wdrożenia od 1 stycznia 2018 roku MSSF 15 (patrz Nota 31.2).

27. Nieujęte zobowiązania wynikające z zawartych umów

27.1. Zobowiązania wynikające z umów leasingu operacyjnego

W przypadkach, w których Grupa jest leasingobiorcą, zobowiązania wynikające z umów leasingu operacyjnego dotyczą umów, których przedmiotem są głównie budynki i grunty. Koszty z tytułu leasingu wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wyniosły w okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 i 2016 roku odpowiednio 378 milionów złotych i 374 miliony złotych. Większość umów jest denominowana w walutach obcych, niektóre z nich są indeksowane wskaźnikami cen dla danej waluty. W niektórych przypadkach istnieje możliwość przedłużenia umowy.

W 2017 roku Grupa zidentyfikowała błędy w wyliczeniu na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązań z tytułu umów leasingu operacyjnego w wysokości 446 milionów złotych dotyczące głównie umów zawartych na czas określony. Zobowiązanie z tytułu umów leasingu operacyjnego budynków zawartych na czas określony powinno wynikać z całego pozostałego do końca trwania umowy okresu, a nie z warunkowego okresu wypowiedzenia. W rezultacie dane porównawcze dla minimalnych przyszłych opłat z tytułu umów leasingu operacyjnego na dzień 31 grudnia 2016 roku zostały zwiększone o 446 miliony złotych.

Na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku wartość minimalnych przyszłych opłat z tytułu umów leasingu operacyjnego, dla których nie istnieje praktyczna możliwość ich wypowiedzenia, wynosiła:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016 (skorygowana)</i>
Do 1 roku	286	254
Od 1 roku do 5 lat	686	685
Powyżej 5 lat	314	344
Minimalne przyszłe opłaty razem	1.286	1.283

W przypadkach, w których Grupa jest leasingodawcą, wartość minimalnych przyszłych opłat z tytułu umów leasingu operacyjnego, dla których nie istnieje praktyczna możliwość ich wypowiedzenia, na dzień 31 grudnia 2017 i 2016 roku wyniosła odpowiednio 105 milionów złotych i 81 milionów złotych i dotyczyła głównie leasingu budynków i gruntów.

27.2. Podjęte zobowiązania inwestycyjne

Zobowiązania inwestycyjne, które zostały podjęte na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego, lecz nie zostały ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, przedstawiają się następująco:

<i>(w milionach złotych)</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016</i>
Środki trwałe	413	152
Wartości niematerialne	94	100
Zobowiązania inwestycyjne razem	507	252
Kwoty przypadające do zapłaty w ciągu 12 miesięcy od dnia zakończenia okresu sprawozdawczego	480	231

Podjęte zobowiązania inwestycyjne dotyczą głównie zakupu urządzeń wykorzystywanych w sieciach telekomunikacyjnych, systemów informatycznych oraz innych rodzajów oprogramowania.

28. Roszczenia, sprawy sądowe i zobowiązania warunkowe

a. Postępowania prowadzone przez UOKiK i UKE oraz roszczenia z nimi związane

Zgodnie z Ustawą o Ochronie Konkurencji i Konsumentów, w przypadku niezastosowania się do jej przepisów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”) może nałożyć na przedsiębiorstwo kary w maksymalnej wysokości do 50 milionów EUR za niedopełnienie obowiązku udzielenia informacji lub do 10% przychodów podmiotu, osiągniętych w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary za naruszenie przepisów prawa. Zgodnie z Prawem Telekomunikacyjnym, w przypadku niespełnienia określonych wymogów przewidzianych w Prawie Telekomunikacyjnym, Prezes UKE może nałożyć na operatora telekomunikacyjnego karę w maksymalnej wysokości do 3% przychodów podatkowych operatora, osiągniętych w poprzednim roku kalendarzowym.

Postępowanie UOKiK w sprawie ofert pre-paid

We wrześniu 2016 roku UOKiK wszczął postępowania dotyczące Orange Polska, T-Mobile Polska S.A., Polkomtel Sp. z o.o. i P4 Sp. z o.o. twierdząc, że zasady funkcjonujące na rynku polskim stosowane do ofert pre-paid, zgodnie z którymi środki zgromadzone na koncie abonenckim są anulowane w tak zwanym „okresie pasywnym”, mogą naruszać prawa konsumenta. UOKiK poinformował Spółkę o przedłużeniu postępowania do dnia 28 kwietnia 2018 roku.

W ocenie Zarządu, Orange Polska nie naruszyła prawa, a oferty są zgodne z zasadami przyjętymi również w innych sektorach stosujących oferty pre-paid.

Postępowanie prowadzone przez UOKiK w sprawie cen detalicznych za połączenia do Play

W dniu 18 marca 2013 roku UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe przeciwko spółkom Orange Polska, Polkomtel Sp. z o.o. i T-Mobile Polska S.A. twierdząc, że nadużywały kolektywnej pozycji dominującej na krajowym detalicznym rynku telefonii ruchomej. UOKiK zarzuca operatorom, że ceny detaliczne za połączenia wykonywane przez indywidualnych użytkowników końcowych sieci każdego z tych trzech operatorów do sieci P4 Sp. z o.o. („P4”), operatora Play, były relatywnie wyższe niż stosowane za takie połączenia do sieci tych trzech operatorów i ustalone bez wystarczającego uwzględnienia zróżnicowania asymetrycznych stawek opłat hurtowych za zakańczanie połączeń określonych przez UKE. Zdaniem UOKiK stosowane ceny mogły powodować ograniczenie rozwoju konkurencji na krajowym detalicznym rynku telefonii ruchomej.

Ponadto Orange Polska otrzymała w maju 2015 roku zawiadanie do próby ugodowej na wniosek złożony w sądzie przez P4, w którym P4 podniósł roszczenia w kwocie 258 milionów złotych dotyczące detalicznych cen usług mobilnych w okresie pomiędzy kwietniem 2012 roku a 31 grudnia 2014 roku. W trakcie posiedzenia sądu w dniu 2 lipca 2015 roku strony nie zawarły ugody. We wrześniu 2015 roku Orange Polska otrzymała również pozew P4, w którym P4 żąda zapłaty odszkodowania w kwocie 316 milionów złotych, w tym 85 milionów złotych odsetek, dotyczącego detalicznych cen usług mobilnych w okresie pomiędzy lipcem 2009 roku a marcem 2012 roku. W obu podniesionych roszczeniach P4 żąda zapłaty solidarnie przez Orange Polska, Polkomtel Sp. z o.o. i T-Mobile Polska S.A.

W dniu 2 stycznia 2018 roku UOKiK umorzył postępowanie antymonopolowe. UOKiK stwierdził, że brak jest podstaw do przyjęcia, że Orange Polska, Polkomtel Sp. z o.o. i T-Mobile Polska S.A. naruszyły prawo ochrony konkurencji.

Postępowanie UOKiK w sprawie przetargów na usługi mobilne

W dniu 20 grudnia 2013 roku UOKiK wszczął postępowanie antymonopolowe przeciwko Orange Polska i dwóm innym oferentom w przetargach na mobilne usługi transmisji danych przeprowadzonych w 2012 roku. Postępowanie UOKiK dotyczy podejrzenia, że oferenci uzgadniali warunki składanych ofert. UOKiK poinformował Spółkę o przedłużeniu postępowania. Wskazana data przedłużenia to dzień 28 lutego 2018 roku.

Zarząd Orange Polska nie ustalał z innymi spółkami warunków składanych ofert.

Roszczenie Magna Polonia S.A. wobec Orange Polska, T-Mobile Polska, Polkomtel i P4

W 2011 roku UOKiK uznał, że Orange Polska, T-Mobile Polska S.A., Polkomtel Sp. z o.o. i P4 Sp. z o.o. zawarły porozumienie ograniczające konkurencję na krajowym detalicznym i hurtowym rynku usług telewizji mobilnej

świadczonych w technologii DVB-H. Swoją decyzją UOKiK nałożył również kary na te cztery spółki (na Orange Polska – 35 milionów złotych). Orange Polska odwołała się od tej decyzji UOKiK. SOKiK uchylił tę decyzję, a UOKiK złożył apelację od wyroku SOKiK. W związku z decyzją UOKiK, Magna Polonia S.A. złożyła w grudniu 2013 roku w sądzie wniosek o zaważanie tych czterech operatorów do sądowej próby ugodowej. Magna Polonia S.A. była właścicielem Info TV FM Sp. z o.o., operatora telekomunikacyjnego, który oferował dostarczanie hurtowych usług telewizji mobilnej DVB-H do Orange Polska, T-Mobile Polska S.A., Polkomtel Sp. z o.o. i P4 Sp. z o.o. Żaden z czterech operatorów komórkowych nie podjął decyzji o wprowadzeniu usługi telewizji mobilnej dla swoich klientów. Magna Polonia domagała się, aby Orange Polska, T-Mobile Polska S.A., Polkomtel Sp. z o.o. i P4 Sp. z o.o. dokonały solidarnie zapłaty kwoty 618 milionów złotych. Magna Polonia utrzymywała, że jej roszczenie wynikało z utraconych korzyści spowodowanych nieuruchomieniem telewizji DVB-H (w tym niższej wartości udziałów Info TV FM) oraz z kosztów finansowania Info TV FM. W ocenie Zarządu Orange Polska wniosek spółki Magna Polonia nie dawał uzasadnionej podstawy do oceny, czy Magna Polonia poniosła szkodę. W trakcie posiedzenia sądu w dniu 11 grudnia 2013 roku strony nie zawarły ugody.

W dniu 26 listopada 2016 roku Magna Polonia wniosła powództwo przeciwko tym samym czterem operatorom oparte co do zasady na podstawach takich jak zaważanie do próby ugodowej z 2013 roku o zapłatę takiej samej kwoty. Magna Polonia złożyła wniosek o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania dotyczącego kary 35 milionów złotych nałożonej przez UOKiK. W dniu 15 marca 2017 roku Sąd Apelacyjny podtrzymał wyrok SOKiK uchylający decyzję UOKiK. W dniu 13 października 2017 roku Orange Polska została doręczona skarga kasacyjna, którą UOKiK złożył do Sądu Najwyższego.

Zarząd Orange Polska nie ustalał z innymi spółkami wspólnych działań, których celem miało być utrudnianie wprowadzenia usługi DVB-H w oparciu o ofertę spółki Info TV FM Sp. z o.o. Decyzja o niewprowadzeniu usług telewizji mobilnej została podjęta z powodu sytuacji rynkowej i przyczyn biznesowych.

Pozostałe postępowania prowadzone przez UOKiK i UKE

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa utworzyła rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyka związane z postępowaniami UOKiK i UKE przeciwko Grupie, które zdaniem Grupy stanowią najlepszy szacunek kwot, których zapłata jest prawdopodobna. W przypadku nałożenia jakichkolwiek kar, ich wysokość uzależniona jest od przyszłych zdarzeń, których wynik jest niepewny, zatem w konsekwencji wysokość rezerw może ulec zmianie w okresach przyszłych. Nie ujawniono informacji o wysokości rezerw, gdyż zdaniem Zarządu Spółki mogłoby to osłabić pozycję Grupy w kontekście rozstrzygnięcia toczących się spraw.

b. Postępowanie przed Komisją Europejską w sprawie dostępu szerokopasmowego

W dniu 22 czerwca 2011 roku Komisja Europejska nałożyła na Orange Polska karę w wysokości 127,6 milionów EUR (około 508 milionów złotych) za nadużywanie, przed październikiem 2009 roku, pozycji dominującej na rynku dostępu do hurtowych usług szerokopasmowych. Orange Polska utworzyła rezerwę na całą kwotę kary i naliczone odsetki. Zgodnie z decyzją, kara mogła zostać zabezpieczona poprzez tymczasową zapłatę lub ustanowienie gwarancji bankowej. W dniu 27 września 2011 roku Orange Polska przedłożyła Komisji Europejskiej gwarancję bankową.

Spółka zdecydowanie nie zgadza się z decyzją i niewspółmierną wysokością kary, w szczególności ponieważ jest przekonana, że Komisja Europejska nie uwzględniła szeregu znaczących czynników. Sytuacja na hurtowym rynku szerokopasmowym systematycznie poprawia się od 2007 roku. Budując i udostępniając stacjonarną infrastrukturę szerokopasmową, Spółka skutecznie zmniejsza trudności na polskim rynku szerokopasmowym i zwiększa wskaźnik penetracji usług szerokopasmowych. Nieprawidłowości wskazane przez Komisję Europejską zostały w przeszłości dobrowolnie usunięte przez Spółkę.

Orange Polska złożyła odwołanie od decyzji Komisji Europejskiej do Sądu Unii Europejskiej w dniu 2 września 2011 roku. W dniu 17 grudnia 2015 roku Sąd Unii Europejskiej ogłosił wyrok oddalający odwołanie Orange Polska od decyzji Komisji Europejskiej. W dniu 27 lutego 2016 roku Orange Polska zaskarżyła ten wyrok do Trybunału Sprawiedliwości.

W dniu 22 listopada 2017 roku odbyło się posiedzenie Trybunału Sprawiedliwości. W dniu 21 lutego 2018 roku Rzecznik Generalny Trybunału Sprawiedliwości przedstawi swoją opinię Trybunałowi.

c. Podatkowe zobowiązania warunkowe

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli różnych organów administracyjnych, które są uprawnione do nakładania grzywien, kar oraz naliczania odsetek. Częste zmiany w regulacjach prawnych dotyczących podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych i innych podatków, a także ubezpieczeń społecznych, prowadzą do braku stabilności systemu podatkowego. Częste różnice co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno w obrębie organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi a przedsiębiorstwami, powodują z kolei powstawanie obszarów niepewności i konfliktów.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym przypada termin płatności podatku. Po przeprowadzanych kontrolach dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Orange Polska oraz niektóre jej jednostki zależne podlegały kontrolom podatkowym w zakresie zapłaconych podatków. Niektóre z powyższych postępowań kontrolnych nie zostały jeszcze zakończone. W opinii Grupy utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane ryzyka podatkowe, dla których można było dokonać szacunku wysokości rezerwy.

d. Postępowanie przed organami podatkowymi

Urząd Kontroli Skarbowej zakończył postępowanie kontrolne dotyczące rozliczeń podatkowych OPL S.A. za 2009 rok i w dniu 31 marca 2014 roku doręczył wyniki kontroli. Wyniki zakończyły postępowanie przed Urzędem Kontroli Skarbowej i potwierdziły poprawność rozliczeń Spółki w zakresie podatku VAT. Wyniki wskazywały również na pewne nieprawidłowości w zakresie kalkulacji innych zobowiązań podatkowych, ale nie określiły obowiązków Spółki. W opinii Spółki wątpliwości dotyczące jej rozliczeń podatkowych zostały podniesione przez Urząd Kontroli Skarbowej niezasadnie i prawdopodobieństwo ostatecznych wpływów środków jest niskie. Ocena ta została potwierdzona przez zewnętrznych doradców podatkowych.

e. Kwestie związane z powstaniem Orange Polska

Orange Polska powstała w wyniku przekształcenia państwowej jednostki organizacyjnej Poczta Polska Telegraf i Telefon („PPTiT”) w dwa podmioty - Poczta Polska i Orange Polska S.A. Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej zawiera, zgodnie z aktem notarialnym z dnia 4 grudnia 1991 roku, kwotę 713 milionów złotych, powstała w wyniku wniesienia części majątku PPTiT związanego z działalnością telekomunikacyjną. W procesie przekształcenia PPTiT oraz przekazywania mienia na rzecz nowo utworzonych podmiotów w dokumentacji zostały pominięte niektóre nieruchomości, a także inne składniki majątkowe, które obecnie są kontrolowane przez Orange Polska oraz dokumentacja związana z przekształceniem jest w tym zakresie niekompletna. W związku z powyższym, prawo Orange Polska do niektórych nieruchomości i innych aktywów trwałych może być kwestionowane, a w konsekwencji może ulec zmianie wartość kapitału z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej.

f. Pozostałe zobowiązania warunkowe i rezerwy

Poza kwestiami opisanymi powyżej, działalność operacyjna Grupy podlega prawnym, społecznym i administracyjnym regulacjom, których naruszenie, choćby nieumyślne, może spowodować nałożenie sankcji na Grupę. Poza karami, które mogą być nałożone przez UOKiK i UKE opisanymi w Nocie 28.a, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki może nałożyć karę w maksymalnej wysokości do 15% przychodu osiągniętego w poprzednim roku podatkowym, między innymi za naruszenie niektórych przepisów Prawa Energetycznego, nieprzestrzeganie obowiązków określonych w koncesji, odmowę udzielenia informacji.

Grupa jest stroną postępowań prawnych i umów handlowych związanych z działalnością operacyjną. Niektóre decyzje regulacyjne mogą być krzywdzące dla Grupy, a wyroki wydane przez sądy w postępowaniach odwoławczych od takich decyzji mogą mieć negatywne skutki dla Grupy. Grupa systematycznie monitoruje ryzyka

i zdaniem Zarządu utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane ryzyka, dla których można było dokonać szacunku wysokości rezerwy.

29. Transakcje ze stronami powiązanymi

29.1. Wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej

Świadczenia (wynagrodzenia, premie, świadczenia po okresie zatrudnienia i pozostałe długoterminowe świadczenia, świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy oraz płatności oparte na akcjach – w pieniądzu lub w naturze) na rzecz Członków Zarządu i Rady Nadzorczej OPL S.A. zostały zaprezentowane poniżej:

(w tysiącach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2017		
	Koszt stałych składników świadczeń	Koszt zmiennych składników świadczeń	Koszt świadczeń razem
Świadczenia krótkoterminowe z wyłączeniem składek na ubezpieczenia społeczne płatnych przez pracodawcę	11.444	4.798 ⁽¹⁾	16.242
Świadczenia po okresie zatrudnienia	5.251	-	5.251
Płatności oparte na akcjach	-	177	177
Razem	16.695	4.975	21.670

⁽¹⁾ Pozycja zawiera premie naliczone w 2017 roku do wypłaty w 2018 roku, nie zawiera premii naliczonych w 2016 roku, a wypłaconych w 2017 roku.

(w tysiącach złotych)

	12 miesięcy do 31 grudnia 2016		
	Koszt stałych składników świadczeń	Koszt zmiennych składników świadczeń ⁽¹⁾	Koszt świadczeń razem
Świadczenia krótkoterminowe z wyłączeniem składek na ubezpieczenia społeczne płatnych przez pracodawcę	11.887	3.893	15.780
Świadczenia po okresie zatrudnienia	4.255	-	4.255
Razem	16.142	3.893	20.035

⁽¹⁾ Pozycja zawiera premie naliczone w 2016 roku, a wypłacone w 2017 roku, nie zawiera premii naliczonych w 2015 roku, a wypłaconych w 2016 roku.

Ponadto, punkt 10.3 Sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej Orange Polska oraz Orange Polska S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku obejmuje raport na temat polityki wynagrodzeń, który zawiera dodatkowe szczegóły dotyczące świadczeń na rzecz Zarządu i Rady Nadzorczej.

29.2. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Orange S.A. była właścicielem 50,67% akcji Spółki i miała prawo powoływania większości Członków Rady Nadzorczej OPL S.A. Rada Nadzorcza podejmuje decyzje o składzie Zarządu.

Przychody Grupy od podmiotów Grupy Orange obejmują przede wszystkim transmisję danych, usługi z zakresu badań i rozwoju oraz rozliczenia międzyoperatorskie. Zakupy od Grupy Orange obejmują przede wszystkim opłaty licencyjne za używanie marki, koszty rozliczeń międzyoperatorskich oraz koszty transmisji danych.

Orange Polska S.A. działa pod marką Orange na podstawie umowy licencyjnej zawartej z Orange S.A. i Orange Brand Services Limited (zwana dalej „OBSL”). Umowa licencyjna przewiduje, że OBSL otrzymuje wynagrodzenie w wysokości do 1,6% przychodów operacyjnych Spółki wypracowanych pod marką Orange. Umowa obowiązuje do 24 lipca 2018 roku z możliwością przedłużenia.

Grupa i Atlas Services Belgium S.A., spółka zależna od Orange S.A., zawarły umowy o kredyty terminowe w wysokości 670 milionów EUR i 2.700 milionów złotych oraz umowę o kredyt odnawialny do kwoty 480 milionów

EUR (patrz Nota 18.1). Dodatkowo Grupa zawarła umowę z Orange S.A. dotyczącą instrumentów pochodnych zabezpieczających ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej związane z finansowaniem z Atlas Services Belgium S.A. Wartość nominalna walutowo-procentowych instrumentów swap (CCIRS) i procentowych instrumentów swap (IRS) zawartych w ramach powyższej umowy na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła odpowiednio 670 milionów EUR i 5.950 milionów złotych z ujemną wyceną w wartości godziwej w łącznej kwocie 25 milionów złotych (na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość nominalna wynosiła 670 milionów EUR i 4.750 milionów złotych z wyceną w wartości godziwej w łącznej kwocie 130 milionów złotych).

Należności i zobowiązania finansowe, koszty finansowe netto oraz inne całkowite dochody dotyczące transakcji z Grupą Orange wynikają głównie z wymienionych powyżej umów. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zdeponowane w Orange S.A. dotyczą umowy scentralizowanego zarządzania płynnością (patrz Nota 23.6).

(w milionach złotych)

	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2017</i>	<i>12 miesięcy do 31 grudnia 2016</i>
Sprzedaż towarów i usług oraz pozostałe przychody:	204	208
Orange S.A. (jednostka dominująca)	127	124
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	77	84
Zakupy towarów (w tym zapasów, środków trwałych i wartości niematerialnych) i usług:	(260)	(258)
Orange S.A. (jednostka dominująca)	(89)	(91)
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	(171)	(167)
- w tym Orange Brand Services Limited (umowa licencyjna na używanie marki)	(121)	(127)
Koszty finansowe, netto:	(232)	(246)
Orange S.A. (jednostka dominująca)	(267)	(11)
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	35	(235)
Inne całkowite dochody:	11	76
Orange S.A. (jednostka dominująca)	11	76
Wypłacona dywidenda:	-	166
Orange S.A. (jednostka dominująca)	-	166

(w milionach złotych)

	<i>Na dzień 31 grudnia 2017</i>	<i>Na dzień 31 grudnia 2016 (patrz Nota 31.5)</i>
Należności:	85	73
Orange S.A. (jednostka dominująca)	50	46
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	35	27
Zobowiązania:	99	94
Orange S.A. (jednostka dominująca)	49	49
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	50	45
Należności finansowe:	33	206
Orange S.A. (jednostka dominująca)	33	206
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych zdeponowane w:	166	106
Orange S.A. (jednostka dominująca)	166	106
Zobowiązania finansowe:	7.027	7.168
Orange S.A. (jednostka dominująca)	58	76
Grupa Orange (z wyłączeniem jednostki dominującej)	6.969	7.092

30. Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 14 lutego 2018 roku Grupa oraz Atlas Services Belgium S.A., spółka zależna od Orange S.A., zawarły umowę o pożyczkę w wysokości 750 milionów złotych z terminem spłaty przypadającym w marcu 2023 roku oraz umowę o odnawialną linię kredytową w wysokości 1.500 milionów złotych z terminem dostępności do lutego 2022 roku.

31. Podstawowe zasady rachunkowości

W uzupełnieniu do oświadczenia o zgodności zawartego w Nocie 2, niniejsza nota opisuje zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzeniu Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

31.1. Szacunki i subiektywna ocena

Sporządzenie sprawozdania finansowego wymaga od Zarządu Spółki dokonania szacunków, jako że wiele informacji zawartych w sprawozdaniu finansowym nie może zostać wycenionych w sposób precyzyjny. Zarząd weryfikuje przyjęte szacunki w oparciu o zmiany czynników branych pod uwagę przy ich dokonywaniu, nowe informacje lub doświadczenia z przeszłości. Dlatego też szacunki dokonane na dzień 31 grudnia 2017 roku mogą w przyszłości ulec zmianie. Główne szacunki i subiektywna ocena zostały opisane w następujących notach:

Nota		Szacunki i subiektywna ocena
5, 14.3, 31.9	Przychody	Alokacja przychodów na poszczególne części składowe oferty pakietowej w oparciu o ich względną wartość godziwą. Oszacowanie wartości godziwej części składowych oferty pakietowej. Ujęcie liniowe przychodów z tytułu opłat za przyłączenie do sieci. Ujęcie przychodów brutto lub netto (analiza czy Grupa jest głównym podmiotem zobowiązany dostarczyć usługę/produkt klientowi końcowemu, czy występuje jako agent). Wartość godziwa kar naliczanych w przypadku zerwania umowy lojalnościowej przez klienta.
8, 31.16	Utrata wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne oraz pojedynczych składników środków trwałych i wartości niematerialnych	Główne założenia przyjęte w celu ustalenia wartości odzyskiwalnej: przesłanki wskazujące na utratę wartości, modele, stopy dyskontowe, stopy wzrostu.
10, 11, 31.13, 31.14	Okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych oraz wartości niematerialnych	Okres ekonomicznej użyteczności oraz metoda amortyzacji.
12, 31.17	Odpisy aktualizujące wartość pożyczek udzielonych i należności własnych	Metodologia przyjęta w celu ustalenia wartości odzyskiwalnej.
13, 28, 31.20	Rezerwy	Założenia przyjęte dla wyceny rezerw na roszczenia i sprawy sądowe. Rezerwy na koszty rozwiązania stosunku pracy: stopy dyskontowe, liczba pracowników, staż pracy pracowników, wynagrodzenie jednostkowe oraz inne założenia.
13	Koszty likwidacji środków trwałych	Założenia przyjęte do wyceny rezerw na szacunkowe koszty demontażu i usunięcia składnika aktywów oraz koszty przeprowadzenia renowacji miejsca, w którym się znajdował.
15, 31.21, 31.22	Świadczenia pracownicze	Stopy dyskontowe, wzrost płac, wiek emerytalny, wskaźnik rotacji pracowników oraz inne. Model i założenia przyjęte dla wyceny wartości godziwej programu płatności opartych na akcjach.
21, 22, 31.17	Wartość godziwa instrumentów pochodnych oraz innych instrumentów finansowych	Model i założenia przyjęte dla wyceny wartości godziwej.
24, 31.19	Podatek dochodowy	Założenia przyjęte w celu rozpoznania aktywów z tytułu podatku odroczonego.
31.18	Odpis na wolno rotujące i przestarzałe zapasy	Metodologia stosowana do ustalenia wartości odzyskiwalnej netto zapasów.

W ocenie Grupy, najbardziej znaczące korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań mogą wynikać ze zmian szacunków i subiektywnych ocen dotyczących utraty wartości (patrz Nota 8) oraz rezerw na roszczenia i sprawy sądowe oraz ryzyka (patrz Noty 13 i 28).

W przypadku, gdy dana transakcja nie jest uregulowana w żadnym standardzie bądź interpretacji, Zarząd, kierując się subiektywną oceną, określa i stosuje polityki rachunkowości, które zapewnią, iż sprawozdanie finansowe będzie zawierać właściwe i wiarygodne informacje oraz będzie:

- prawidłowo, jasno i rzetelnie przedstawiać sytuację majątkową i finansową Grupy, wyniki jej działalności i przepływy pieniężne,
- odzwierciedlać treść ekonomiczną transakcji,
- obiektywne oraz
- kompletne we wszystkich istotnych aspektach.

31.2. Zastosowanie nowych standardów i interpretacji

Zastosowanie standardów i interpretacji w 2017 roku

Żadne nowe standardy i interpretacje nie zostały zastosowane przez Grupę od 1 stycznia 2017 roku.

Standardy i interpretacje opublikowane, ale jeszcze nieprzyjęte

- MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”. MSSF 9 ma docelowo zastąpić MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Standard został opublikowany 24 lipca 2014 roku i ma zastosowanie dla rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Standard został przyjęty przez Unię Europejską 22 listopada 2016 roku. Generalnie (poza kilkoma ograniczonymi zwolnieniami), standard ma zastosowanie retrospektywne w odniesieniu do klasyfikacji, wyceny i utraty wartości oraz prospektywne w stosunku do rachunkowości zabezpieczeń. MSSF 9 modyfikuje kryteria rozpoznania w księgach transakcji zabezpieczających oraz głównych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych: z uwagi na rodzaj transakcji w Grupie, nie oczekuje się istotnych zmian w tym zakresie. MSSF 9 wymaga również zmian w zakresie utraty wartości poprzez stosownie modelu „oczekiwanych strat” zamiast „strat poniesionych”. Z perspektywy Grupy będzie miało to wpływ na odpis z tytułu utraty wartości w stosunku do należności niewymagalnych.
Zarząd ocenia, że zastosowanie standardu nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”. Standard został opublikowany 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Standard ten został przyjęty przez Unię Europejską 22 września 2016 roku.

MSSF 15 jest przedmiotem dedykowanego projektu uruchomionego w ramach Grupy. Ukończona praca potwierdza oczekiwany efekt zastosowania MSSF 15 po raz pierwszy. Wpływ standardu na Grupę odnosi się głównie do rynku telefonii mobilnej w Polsce, a mianowicie:

- a) rozpoznawanie przychodów z tytułu ofert pakietowych, które zawierają telefon sprzedawany po obniżonej cenie wraz z usługą telekomunikacyjną świadczoną przez określony czas: skumulowana wartość przychodów w czasie trwania kontraktu nie ulegnie zmianie, ale alokacja przychodu pomiędzy sprzedany telefon i usługę telekomunikacyjną zmieni się (więcej przychodu ze sprzętu rozpoznanego na początku kontraktu z równoważnym spadkiem przychodów z usług rozpoznawanych w czasie kontraktu z powodu mechanizmu subsydiowania występującego w ofertach);
- b) przyspieszone rozpoznawanie przychodów w momencie sprzedaży sprzętu zrównoważone w okresie dostarczania usług w trakcie założonego okresu umowy, doprowadzi do rozpoznania aktywa kontraktowego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Aktywo to będzie regulowane w korespondencji z należnościami handlowymi w czasie świadczenia usługi telekomunikacyjnej;
- c) niektóre inkrementalne koszty pozyskania i utrzymania abonenta (to znaczy płatności do dealerów dające się bezpośrednio przypisać do kontraktu) będą rozpoznawane w kosztach przez okres trwania kontraktu.

Standard zostanie zastosowany przez Grupę z zastosowaniem „zmodyfikowanej metody retrospektywnej”, w której skumulowany efekt zastosowania standardu po raz pierwszy jest rozpoznawany jako aktywo kontraktowe w korespondencji z kontem zysków zatrzymanych na dzień pierwszego zastosowania

standardu, tzn. 1 stycznia 2018 roku. „Zmodyfikowana metoda retrospektywna” jest jedną z możliwych metod dozwolonych przez MSSF 15.

Zastosowanie MSSF 15 będzie skutkowało rozpoznaniem aktywów z tytułu kontraktów z klientami w wysokości 0,6 miliarda PLN (uwzględniając wpływ podatku odroczonego) oraz zysków zatrzymanych na dzień 1 stycznia 2018 roku. IFRS 15 nie ma wpływu na wyniki finansowe Grupy za 2017 rok z uwagi na zastosowanie „zmodyfikowanej metody retrospektywnej”.

Z uwagi na fakt, że w latach poprzedzających zastosowanie MSSF 15 poziom subsydiowania telefonów oraz poziom inkrementalnych kosztów pozyskania kontraktów był znacząco wyższy niż w 2017 roku, oczekuje się, że aktywo kontraktowe i kapitały własne będą spadać na skutek odzyskiwania subsydium i amortyzacji kosztów inkrementalnych poniesionych w latach ubiegłych. Jeśli poziom subsydiowania i koszty inkrementalne ustabilizują się na poziomie istotnie niższym w 2018 roku i w latach następnych, aktywo kontraktowe powinno ustabilizować się na zdecydowanie niższym poziomie niż na początku 2018 roku.

- MSSF 16 „Leasing” został opublikowany 13 stycznia 2016 roku i został przyjęty przez Unię Europejską 31 października 2017 roku.

Standard dotyczy księgowania leasingu i będzie miał zastosowanie od 1 stycznia 2019 roku. Wcześniejsze zastosowanie standardu jest dozwolone dla jednostek, które stosują MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” na dzień lub przed dniem pierwszego zastosowania MSSF 16. Grupa zamierza zastosować standard od 1 stycznia 2019 roku retrospektywnie z zaprezentowaniem wpływu nowego standardu na dzień zastosowania standardu. Standard wprowadza nową zasadę podziału umów z dostawcami opartą o nową rachunkową definicję umowy leasingu i umowy usługowej.

Standard zmieni głównie rozpoznanie leasingu dla leasingobiorcy poprzez rozpoznanie na dzień dostarczenia aktywa z tytułu prawa do użytkowania przyznanego przez leasingodawcę w korespondencji ze zobowiązaniem finansowym.

Standard wpłynie również na prezentację rachunku zysków i strat (prezentacja amortyzacji i kosztów finansowych zamiast kosztów operacyjnych) i rachunku przepływów pieniężnych (koszty odsetkowe będą miały wpływ tylko na przepływy pieniężne z działalności operacyjnej, podczas gdy spłata długu będzie miała wpływ na przepływy z działalności finansowej zgodnie z polityką Grupy). W sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmniejszeniu ulegnie kapitał netto na początku umowy (z powodu przyspieszenia kosztów dotyczących komponentu odsetkowego) oraz nastąpi zwiększenie wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych oraz zobowiązań z tytułu leasingu.

Efekt wdrożenia MSSF 16 jest obecnie analizowany w ramach projektu wdrożenia standardu prowadzonego w Grupie.

- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie płatne z góry”. Interpretacja została opublikowana 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Interpretacja nie będzie zastosowana przez Grupę w 2018 roku, ponieważ interpretacja nie została jeszcze przyjęta przez Unię Europejską.

KIMSF 22 doprecyzowuje, że w przypadku otrzymania lub zapłaty z góry wynagrodzenia w walucie obcej data transakcji, dla celów określenia kursu walutowego, jest datą początkowego ujęcia w księgach aktywa z tytułu przedpłaty lub przychodów przyszłych okresów.

Wpływ interpretacji jest obecnie analizowany przez Zarząd.

- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”. Standard został opublikowany 18 maja 2017 roku i ma zastosowanie do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Standard nie został jeszcze przyjęty przez Unię Europejską.

MSSF 17 ustala zasady ujęcia, wyceny, prezentacji i ujawnień umów ubezpieczeniowych. Grupa nie zawiera umów ubezpieczeniowych na własne ryzyko i standard ten nie będzie miał wpływu na sprawozdania finansowe.

- KIMSF 23 „Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego”. Niniejsza interpretacja została opublikowana 7 czerwca 2017 roku i ma zastosowanie do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Interpretacja nie została jeszcze przyjęta przez Unię Europejską.

KIMSF 23 wyjaśnia, jak należy ujmować i wyceniać aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego i bieżącego podatku dochodowego, jeżeli występuje niepewność co do sposobu ujęcia podatkowego. Interpretacja nie ma wpływu na sprawozdania finansowe Grupy.

31.3. Podejście przyjęte w Grupie zgodnie z paragrafami 10 i 12 zawartymi w MSR 8 „Zasady rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”

Podejście księgowe opisane poniżej nie jest (lub jest tylko częściowo) opisane w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej i interpretacjach przyjętych przez Unię Europejską. Grupa przyjęła polityki rachunkowości, które według niej najlepiej odzwierciedlają istotę transakcji.

Umowy wieloelementowe

Opracowując politykę ujmowania przychodów z umów wieloelementowych (ofert wiązanych), Grupa przyjęła rozwiązania amerykańskich standardów rachunkowości, Accounting Standards Codification 605-25 „Ujmowanie przychodów – umowy wieloelementowe” (patrz Nota 31.9 *Oferty pakietowe i oferty wiązane*).

31.4. Stosowane przez Grupę dopuszczone podejścia alternatywne zgodnie z MSSF

Niektóre MSSF dopuszczają alternatywne metody wyceny oraz ujmowania aktywów i zobowiązań. W związku z tym, Grupa wybrała:

	<i>Standardy</i>	<i>Stosowane podejścia alternatywne</i>
MSR 2	Zapasy	Zapasy wycenia się według ceny nabycia ustalonej metodą średniej ceny ważonej.
MSR 16	Rzeczowy majątek trwały	Rzeczowy majątek trwały wykazuje się według ceny nabycia pomniejszonej o umorzenie oraz zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.
MSR 20	Dotacje rządowe oraz ujawnianie informacji na temat pomocy rządowej	Bezzwrotne dotacje rządowe do aktywów pomniejszają wartość bilansową tych aktywów. Dotacje do przychodu pomniejszają odpowiadające im koszty.

31.5. Prezentacja sprawozdań finansowych

Prezentacja sprawozdania z sytuacji finansowej

Zgodnie z MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, aktywa oraz zobowiązania są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako krótkoterminowe i długoterminowe.

Prezentacja rachunku zysków i strat

Zgodnie z MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, w skonsolidowanym rachunku zysków i strat koszty są prezentowane w układzie rodzajowym.

Zysk/strata przypadająca na jedną akcję

Zysk/strata netto przypadająca na jedną akcję za każdy okres ustalany jest jako iloraz zysku/straty netto za dany okres przypisanego akcjonariuszom Spółki i średniej ważonej liczby akcji występujących w tym okresie. Średnia ważona liczba akcji występujących w okresie uwzględnia akcje własne.

Zmiany w prezentacji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku wybrane pozycje zostały skorygowane dla zapewnienia zgodności z prezentacją na dzień 31 grudnia 2017 roku. Należności handlowe i zobowiązania handlowe zostały powiększone o 209 milionów złotych na skutek reklasyfikacji rabatów roamingowych przyznanych i otrzymanych od innych operatorów, historycznie prezentowanych netto z należnościami i zobowiązaniami handlowymi. Pozostałe aktywa zostały powiększone o 32 miliony złotych na skutek przeniesienia z przychodów przyszłych okresów oraz należności handlowych sald dotyczących bezpłatnych okresów rozliczeniowych. Dane porównawcze w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku zostały skorygowane odpowiednio, bez wpływu na środki pieniężne netto z działalności operacyjnej.

31.6. Zasady konsolidacji

Spółki zależne, nad którymi Orange Polska sprawuje kontrolę, w sposób bezpośredni lub pośredni, podlegają konsolidacji. Uznaje się, że sprawowanie kontroli występuje wtedy, gdy Orange Polska albo jej jednostka zależna podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe jednostki, w której dokonano inwestycji, lub gdy ma prawa do zmiennych wyników finansowych tej jednostki, oraz ma możliwość wywierania wpływu na wysokość tych wyników finansowych poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką.

Sprawowanie kontroli nad jednostką, w której dokonano inwestycji, ma miejsce tylko wtedy, gdy spełnione są wszystkie poniższe kryteria:

- Grupa sprawuje władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji;
- Grupa podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych, z tytułu swojego zaangażowania w jednostce, w której dokonano inwestycji;
- Grupa posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na wysokość swoich wyników finansowych.

Spółki zależne są konsolidowane od daty uzyskania kontroli przez Grupę, natomiast przestają być konsolidowane w chwili utraty nad nimi kontroli przez Grupę.

Salda i transakcje występujące pomiędzy jednostkami Grupy są dla celów konsolidacji eliminowane.

31.7. Inwestycje we wspólne ustalenia umowne

Wspólne ustalenie umowne ma formę albo wspólnego przedsięwzięcia, albo wspólnego działania. Grupa jest zaangażowana we wspólne działanie. W związku z udziałami we wspólnym działaniu Grupa ujmuje swoje aktywa, zobowiązania, przychody i koszty, w tym swój udział w tych pozycjach.

31.8. Skutki zmian kursów wymiany walut obcych

Walutą funkcjonalną Orange Polska jest polski złoty.

Przeliczanie transakcji w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych są przeliczane przez Grupę na walutę funkcjonalną według kursu wymiany obowiązującego na dzień transakcji. Aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walucie obcej są na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego przeszacowywane przy zastosowaniu kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na koniec okresu sprawozdawczego, a wszelkie zyski lub straty powstałe w wyniku przeszacowania są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji:

- pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych - w przypadku operacji handlowych,
- przychodów lub kosztów finansowych - w przypadku operacji finansowych.

31.9. Przychody

Przychody z działalności prowadzonej przez Grupę są ujmowane i prezentowane zgodnie z MSR 18 „Przychody”. Przychodem jest wartość godziwa otrzymanych lub należnych korzyści ekonomicznych ze sprzedaży usług i towarów w ramach podstawowej działalności gospodarczej Grupy. Jeżeli wpływy środków pieniężnych i ich ekwiwalentów są odroczone, wartość godziwa zapłaty może być niższa niż nominalna wartość środków pieniężnych otrzymanych lub należnych. Wartość godziwą zapłaty ustala się dyskontując wszystkie przyszłe wpływy pieniężne w oparciu o kalkulacyjną stopę procentową. Różnicę między wartością godziwą i nominalną wartością zapłaty ujmuje się jako przychody z tytułu odsetek zgodnie z MSR 39. Przychody są pomniejszane o podatek VAT oraz rabaty.

Oferty pakietowe i oferty wiązane

Przy sprzedaży ofert pakietowych, Grupa ocenia czy dostarczane na podstawie umowy elementy stanowią oddzielne jednostki rozliczeniowe. Dostarczony element jest uważany za oddzielną jednostkę rozliczeniową, jeżeli (i) stanowi samodzielnie wartość dla klienta i (ii) wartość godziwą niedostarczonego elementu/elementów można ustalić w sposób obiektywny i wiarygodny. Stała lub możliwa do ustalenia wartość umowy alokowana jest do oddzielnych jednostek rozliczeniowych na podstawie ich względnej wartości godziwej. Jednakże, w przypadku gdy kwota alokowana do produktu, który został już dostarczony klientowi jest uzależniona od dostawy dodatkowych elementów umowy lub od osiągnięcia określonych wymagań jakościowych, kwota przychodu alokowana do produktu dostarczonego jest ograniczona do wartości należnej bezwarunkowo. Taka sytuacja występuje na przykład w segmencie telefonii komórkowej w przypadku sprzedaży ofert wiązanych składających się z telefonu oraz umowy o świadczenie usługi telekomunikacyjnej. Telefon stanowi samodzielnie wartość dla klienta, a wartość godziwą usługi można ustalić w sposób obiektywny i wiarygodny. Z uwagi na fakt, że kwota alokowana do telefonu z reguły przekracza kwotę otrzymywaną od klienta w momencie dostarczenia telefonu, przychód rozpoznawany ze sprzedaży telefonu jest generalnie ograniczony do kwoty niezależnej od świadczenia usługi telekomunikacyjnej, tzn. kwoty płaconej przez klienta za telefon.

W przypadku ofert, dla których niemożliwe jest wyodrębnienie oddzielnych elementów składowych, przychody rozpoznawane są w całości przez okres obowiązywania umowy. Głównym przykładem jest przyłączenie do sieci, którego nie można oddzielić od abonamentu i wykonywania połączeń, i w związku z tym opłaty za przyłączenie do sieci ujmowane są przez średni przewidywany okres trwania umowy.

Przychody ze sprzedaży towarów

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są w momencie przeniesienia na nabywcę wszystkich istotnych ryzyk i pożytków wynikających z prawa własności (patrz również paragraf *Oferty pakietowe i oferty wiązane*). W przypadku sprzedaży sprzętu na raty, Grupa rozpoznaje przychody w wysokości przyszłych rat zdyskontowanych w oparciu o kalkulacyjną stopę procentową.

W przypadku sprzedaży sprzętu wraz z usługą telekomunikacyjną przez dystrybutora, który kupuje sprzęt od Grupy przychód rozpoznawany jest w momencie sprzedaży sprzętu do klienta końcowego.

Przychody z tytułu najmu i dzierżawy sprzętu telekomunikacyjnego

Przychody z tytułu najmu i dzierżawy sprzętu telekomunikacyjnego ujmowane są w rachunku zysków i strat w sposób liniowy w okresie obowiązywania umowy, z wyjątkiem umów leasingu finansowego, w przypadku których ujmuje się przychody ze sprzedaży środków trwałych, w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, w momencie rozpoczęcia leasingu oraz przychody finansowe przez okres trwania leasingu.

Przychody ze sprzedaży lub udostępnienia treści (ang. content)

Ujęcie przychodów ze sprzedaży lub udostępnienia treści (muzyki, filmów, gier, itp.) zależy od analizy faktów i okoliczności związanych z tymi transakcjami. Aby ustalić czy przychody powinny być ujęte brutto lub netto, przeprowadzana jest analiza za pomocą następujących kryteriów:

- czy Grupa jest głównym podmiotem zobowiązanym dostarczyć usługę oczekiwaną przez klienta końcowego,
- czy Grupa ponosi ryzyko, że zakupiona treść nie zostanie sprzedana,
- czy Grupa posiada realną swobodę w ustalaniu cen lub może wpływać na cenę poprzez świadczenie usług dodanych,
- czy Grupa ponosi ryzyko kredytowe.

Przychody rozpoznawane są w momencie dostarczenia treści do klienta.

Przychody z tytułu świadczenia usług

Przychody z tytułu opłat abonamentowych za usługi telefoniczne i dostęp do Internetu ujmowane są liniowo w okresie obowiązywania umowy.

Przychody z tytułu opłat za połączenia telefoniczne przychodzące i wychodzące ujmowane są w momencie świadczenia usługi.

Przychody ze sprzedaży kart telefonicznych dla telefonii stacjonarnej i komórkowej ujmowane są w momencie ich wykorzystania lub w momencie utraty ważności karty telefonicznej.

Oferty promocyjne

W przypadku niektórych ofert handlowych, w których klient nie płaci za świadczenie usługi przez ustalony okres w zamian za podpisanie umowy na czas określony (*ang. time-based incentives*), przychody ujmowane są równomiernie przez określony w umowie nieodwoływalny okres jej obowiązywania.

Rabaty z tytułu obniżonej jakości usług lub przerw w dostawie usług

Zawierane przez Grupę umowy handlowe mogą zawierać zobowiązania dotyczące jakości świadczonych usług (np. czas dostawy czy czas przywrócenia usługi). Jeżeli Grupa nie zapewni określonej jakości usługi, to wówczas jest zobowiązana do przyznania rabatu klientowi końcowemu. Przyznane rabaty pomniejszają przychody. Rabaty są ujmowane w momencie, gdy jest prawdopodobne, że staną się wymagalne w wyniku niedotrzymania warunków umowy.

Transakcje barterowe

Jeżeli dobra i usługi są wymieniane na dobra i usługi o podobnym rodzaju i wartości, wymiany takiej nie uznaje się za transakcję powodującą powstanie przychodów. Jeżeli sprzedaje się dobra lub świadczy usługi w zamian za odmienne dobra i usługi, taki rodzaj wymiany uznaje się za transakcję powodującą powstanie przychodów. Przychody wycenia się według wartości godziwej otrzymanych dóbr i usług, skorygowanej o kwoty otrzymanych środków pieniężnych lub ekwiwalentów środków pieniężnych. Jeżeli przeprowadzenie wiarygodnej wyceny wartości godziwej otrzymanych dóbr i usług nie jest możliwe, przychody wycenia się w oparciu o wartość godziwą dóbr i usług przekazanych, skorygowaną o kwotę otrzymanych środków pieniężnych lub ekwiwalentów środków pieniężnych. Przychody z transakcji barterowych dotyczących usług reklamowych są wyceniane zgodnie z Interpretacją 31 Stałego Komitetu ds. Interpretacji „Przychody – transakcje barterowe obejmujące usługi reklamowe”.

31.10. Koszty pozyskania abonentów, koszty reklamy i pozostałe podobne koszty

Koszty pozyskania i utrzymania abonentów są ujmowane w rachunku zysków i strat tego okresu, w którym zostały poniesione. Koszty reklamy, promocji, sponsoringu, komunikacji korporacyjnej i koszty promocji marki są również ujmowane w rachunku zysków i strat tego okresu, w którym zostały poniesione.

31.11. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są kapitalizowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Dostosowywany składnik aktywów jest to taki składnik aktywów, który wymaga znacznego okresu czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży. W ocenie Grupy, budowa sieci nie wymaga znacznego okresu czasu.

31.12. Wartość firmy

Wartość firmy prezentowana jako składnik aktywów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmuje w przypadku połączeń jednostek gospodarczych, które miały miejsce przed 1 stycznia 2010 roku:

- wartość firmy stanowiącą nadwyżkę kosztu połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej na dzień przejęcia, oraz
- wartość firmy powstająca przy dodatkowym nabyciu udziałów niedających kontroli, podczas którego nie dokonuje się powtórnej wyceny możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań do wartości godziwej.

W przypadku połączeń jednostek gospodarczych, które miały miejsce po 1 stycznia 2010 roku wartość firmy prezentowana jako składnik aktywów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jest nadwyżką (a) nad (b):

(a) suma obejmująca:

- (i) wynagrodzenie przekazane, wyceniane na dzień przejęcia według wartości godziwej,
- (ii) wartość udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej, wyceniana albo w wartości godziwej albo proporcjonalnie do udziałów w zidentyfikowanych aktywach netto,
- (iii) w przypadku połączeń jednostek przeprowadzanych etapowo, wyceniona na dzień przejęcia wartość godziwa udziałów uprzednio posiadanych przez przejmującego w jednostce przejmowanej.

(b) wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów netto na dzień nabycia, z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w MSSF 3.

Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez jednostkę przejmującą w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

31.13. Wartości niematerialne (z wyłączeniem wartości firmy)

Wartości niematerialne, zawierające głównie rezerwacje i inne prawa do częstotliwości, oprogramowanie i koszty prac rozwojowych, są początkowo wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, które obejmują cenę zakupu, cła importowe, niepodlegające odliczeniu podatki zawarte w cenie, pomniejszone o upusty, rabaty i powiększone o nakłady bezpośrednio związane z przygotowaniem składnika aktywów do użytkowania zgodnie z jego planowanym przeznaczeniem i, jeśli dotyczy, koszty finansowania zewnętrznego.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa niematerialne nabyte w ramach połączeń spółek ujmowane są oddzielnie od wartości firmy wg wartości godziwej ustalonej na dzień ich nabycia. Składnik aktywów niematerialnych jest możliwy do zidentyfikowania, jeżeli jest możliwy do wyodrębnienia, tzn. można go wyodrębnić lub oddzielić

od jednostki, lub jeżeli wynika z umownego prawa lub innych tytułów prawnych. Wartość godziwa składnika aktywów niematerialnych jest szacowana w oparciu o metody wyceny odpowiednie dla okoliczności.

Wewnętrznie wytworzone znaki handlowe oraz bazy klientów nie są ujmowane jako wartości niematerialne.

Rezerwacje i inne prawa do częstotliwości

Wydatki związane z rezerwacjami i innymi prawami do częstotliwości są amortyzowane metodą liniową przez okres ich użytkowania, rozpoczynając od momentu, kiedy sieć komórkowa jest gotowa do użytku i usługa telefonii komórkowej może być sprzedawana.

Koszty badań i rozwoju

Koszty prac rozwojowych powinny być ujęte jako wartość niematerialna wtedy i tylko wtedy, gdy można udowodnić:

- możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży oraz dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne dla Grupy,
- możliwości wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

Koszty prac rozwojowych niespełniające powyższych kryteriów oraz koszty badań są odnoszone bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat. Prace badawczo-rozwojowe realizowane przez Grupę dotyczą głównie:

- unowocześnienia architektury sieci lub jej funkcjonalności,
- rozwoju platform, których celem jest oferowanie nowych usług klientom Grupy.

Koszty prac rozwojowych ujęte jako wartości niematerialne są amortyzowane metodą liniową przez ich przewidywany okres użytkowania, z reguły nieprzekraczający czterech lat.

Oprogramowanie

Oprogramowanie jest amortyzowane metodą liniową przez okres ekonomicznego użytkowania, nieprzekraczający pięciu lat.

Okresy użytkowania wartości niematerialnych weryfikowane są co roku i podlegają zmianie, jeśli obecnie szacowany okres użytkowania jest inny niż poprzednio przewidywano. Powyższe zmiany w szacunkach są ujmowane w sposób prospektywny.

31.14. Środki trwałe

Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia lub koszty wytworzenia, wraz z claami importowymi, niepodlegającymi odliczeniu podatkami zawartymi w cenie oraz jest pomniejszona o upusty, rabaty i powiększona o nakłady bezpośrednio związane z przygotowaniem składnika aktywów do użytkowania zgodnie z jego planowanym przeznaczeniem, w tym koszty świadczeń pracowniczych i, jeśli dotyczy, koszty finansowania zewnętrznego.

Wartość początkowa zawiera również wstępne szacunkowe koszty demontażu i usunięcia składnika majątku oraz koszty renowacji miejsca, w którym się znajdował, do których poniesienia Grupa jest zobowiązana.

Wartość początkowa sieci telekomunikacyjnej zawiera koszty projektowania i budowy oraz koszty zwiększenia jej pojemności. Łączna wartość początkowa aktywa jest alokowana pomiędzy jego istotne elementy składowe (komponenty), które są ujmowane osobno w przypadku jeśli elementy składowe posiadają odmienne okresy ekonomicznej przydatności lub przewidywany sposób czerpania przyszłych korzyści ekonomicznych jest różny. W takich przypadkach odpisy amortyzacyjne są ustalane dla każdego elementu osobno.

Koszty konserwacji i napraw (koszty bieżącego utrzymania) obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Dotacje inwestycyjne

Grupa może otrzymywać dotacje rządowe oraz dotacje z Unii Europejskiej na wsparcie projektów inwestycyjnych. Dotacje zmniejszają wartość aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat, jako zmniejszenie amortyzacji, uzależnione od oczekiwanego trybu uzyskiwania korzyści ekonomicznych z danego aktywa.

Leasing finansowy

Środki trwałe nabyte w leasingu, w przypadku którego następuje przeniesienie na Grupę zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści, są ujmowane jako aktywa w korespondencji z ujęciem odpowiedniego zobowiązania. Przyjmuje się, że ryzyka i korzyści związane z posiadaniem aktywów są zazwyczaj przenoszone na Grupę, jeśli spełniony jest przynajmniej jeden z warunków:

- na mocy umowy leasingowej następuje przeniesienie na leasingobiorcę własności danego składnika z końcem okresu leasingu,
- leasingobiorca ma możliwość zakupu aktywu za cenę, która - według przewidywań - będzie na tyle niższa od wartości godziwej ustalonej na dzień, gdy prawo zakupu aktywu będzie mogło zostać zrealizowane, iż w chwili rozpoczęcia leasingu istnieje wystarczająca pewność, że leasingobiorca z możliwości tej skorzysta,
- okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów,
- wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych na dzień rozpoczęcia leasingu wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wynosi łączna wartość godziwa przedmiotu leasingu,
- aktywa będące przedmiotem leasingu mają na tyle specjalistyczny charakter, że tylko leasingobiorca może z nich korzystać bez dokonywania większych modyfikacji.

Środki trwałe przekazane przez Grupę na zasadach leasingu, w przypadku którego następuje przeniesienie zasadniczo wszystkich ryzyk i korzyści z tytułu posiadania aktywa do leasingobiorcy, są traktowane jak aktywa sprzedane.

Usunięcie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik środków trwałych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej w chwili jego sprzedaży lub kiedy nie oczekuje się żadnych przyszłych korzyści ekonomicznych z tytułu jego użytkowania lub zbycia. Zyski i straty wynikające z usunięcia składnika środków trwałych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, ustalone jako różnica pomiędzy przychodami netto ze zbycia (jeśli takie są) a wartością bilansową składnika, ujmuje się w rachunku zysków i strat jako część zysku/straty z działalności operacyjnej.

Umorzenie

Środki trwałe są amortyzowane w celu systematycznego rozłożenia ceny nabycia pomniejszonej o ewentualną oszacowaną wartość końcową dla odzwierciedlenia przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z aktywem. Z tego względu, środki trwałe amortyzowane są metodą liniową. Stosowane okresy ekonomicznej przydatności dla środków trwałych zwykle są następujące:

Budynki	10 – 30 lat
Sieć	3 – 40 lat
Terminale	2 – 10 lat
Pozostały sprzęt informatyczny	3 – 5 lat
Pozostałe środki trwałe	2 – 10 lat

Grunty nie są amortyzowane. Prawa wieczystego użytkowania amortyzowane są przez okres, na jaki przysługuje dane prawo, nieprzekraczający 99 lat.

Okresy ekonomicznej przydatności są przeglądane corocznie i podlegają skorygowaniu, jeśli obecny szacowany okres ekonomicznej przydatności jest inny niż poprzednio przewidywano. Powyższe zmiany w szacunkach księgowych są ujmowane w sposób prospektywny.

31.15. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży to aktywa rzeczowe, których wartość bilansowa zostanie odzyskana poprzez transakcję sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Aktywa te są dostępne do niezwłocznej sprzedaży w obecnym stanie, z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów, a ich sprzedaż jest wysoce prawdopodobna.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wyceniane są po niższej z następujących dwóch wartości: oszacowanej wartości godziwej pomniejszonej o oczekiwane koszty sprzedaży lub wartości bilansowej i prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej po spełnieniu warunków określonych w MSSF 5.

Aktywa te nie są amortyzowane. Jeżeli wartość godziwa pomniejszona o oczekiwane koszty sprzedaży jest niższa od wartości bilansowej, wówczas ujemne się odpis z tytułu utraty wartości w wysokości różnicy. W kolejnych okresach, wraz ze wzrostem wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w wartości nie większej niż skumulowany odpis aktualizujący ujęty w przeszłości.

31.16. Testy utraty wartości oraz ośrodki wypracowujące środki pieniężne (*ang. cash generating units – „CGU”*)

Biorąc pod uwagę rodzaj aktywów trwałych oraz rodzaj prowadzonej działalności, większość pojedynczych składników aktywów trwałych Grupy nie wypracowuje wpływów pieniężnych niezależnie od wpływów pochodzących od innych aktywów. Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa zidentyfikowała jedno CGU (patrz Nota 8.1). Na potrzeby testów utraty wartości Grupa przyporządkowuje całą wartość firmy do tego CGU.

Zgodnie z MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” wartość firmy nie podlega amortyzacji, lecz podlega testowi utraty wartości przynajmniej raz w roku lub częściej jeśli wystąpiła przesłanka utraty wartości. MSR 36 „Utrata wartości aktywów” wymaga, aby testy utraty wartości były przeprowadzane na poziomie każdego ośrodka wypracowującego środki pieniężne (CGU).

Wartość odzyskiwalna

W celu ustalenia, czy należy rozpoznać odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, porównuje się wartość bilansową aktywów i zobowiązań danego CGU, łącznie z przypisaną do niego wartością firmy, do ich wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa.

Wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży jest najlepszym szacunkiem kwoty możliwej do uzyskania ze sprzedaży CGU na warunkach rynkowych pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji, po potrąceniu kosztów zbycia. Ten szacunek jest ustalany na podstawie dostępnych informacji rynkowych z uwzględnieniem specyficznych warunków transakcji.

Wartość użytkowa jest bieżącą, szacunkową wartością przyszłych przepływów pieniężnych wypracowanych przez CGU, z uwzględnieniem wartości firmy. Szacunki przepływów środków pieniężnych są oparte na założeniach rynkowych i regulacyjnych, założeniach dotyczących przedłużeń rezerwacji i innych praw do częstotliwości oraz przewidywanych przez kierownictwo Grupy warunkach biznesowych, w następujący sposób:

- plany przepływów środków pieniężnych są oparte na planie biznesowym oraz jego ekstrapolacji w nieskończoność poprzez zastosowanie stopy wzrostu odzwierciedlającej spodziewany długoterminowy trend rynku,
- uzyskane szacunki przepływów środków pieniężnych są następnie dyskontowane z użyciem odpowiedniej stopy dyskontowej dla danej działalności.

Jeżeli wartość odzyskiwalna CGU jest mniejsza niż jego wartość bilansowa, wówczas ujmuje się odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w wysokości różnicy. Odpis aktualizujący przypisuje się w pierwszej kolejności do wartości firmy, obniżając jej wartość, a następnie do innych aktywów należących do CGU.

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości firmy ujmuje się w rachunku zysków i strat jako zmniejszenie/zwiększenie zysku/straty z działalności operacyjnej. Takie odpisy nie są odwracane.

31.17. Aktywa i zobowiązania finansowe

Aktywa finansowe obejmują następujące kategorie: aktywa wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, zabezpieczające instrumenty pochodne oraz pożyczki udzielone i należności własne.

Zobowiązania finansowe obejmują następujące kategorie: zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu, zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz zabezpieczające instrumenty pochodne.

Aktywa i zobowiązania finansowe są ujmowane i wyceniane zgodnie z MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”.

Ujmowanie i wycena aktywów finansowych

W momencie początkowego ujęcia, aktywa finansowe są wyceniane w wartości godziwej powiększonej – w przypadku inwestycji, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – o koszty transakcji bezpośrednio do nich przyporządkowane.

Standaryzowane transakcje kupna lub sprzedaży aktywów finansowych są ujmowane na dzień rozliczenia transakcji.

Pożyczki udzielone i należności własne

Pożyczki udzielone i należności własne są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku i obejmują należności handlowe, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Są one prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycjach „Należności handlowe” oraz „Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych”.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują środki pieniężne na rachunkach bankowych, środki pieniężne w kasie, depozyty w Orange S.A. utrzymywane w ramach Umowy Scentralizowanego Zarządzania Płynnością Finansową oraz inne płynne instrumenty, które mogą zostać w sposób natychmiastowy zamienione na środki pieniężne w znanej kwocie i które są przedmiotem nieznacznych zmian wartości.

Pożyczki i należności są początkowo ujmowane w wartości godziwej, powiększonej o bezpośrednie koszty transakcji, a następnie są one wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Na każdy dzień zakończenia okresu sprawozdawczego Grupa ocenia, czy istnieją jakiekolwiek obiektywne przesłanki wskazujące na to, iż wartość pożyczek udzielonych lub należności własnych uległa obniżeniu. W przypadku wystąpienia takich przesłanek, ustalana jest wartość odzyskiwalna składnika aktywów. Jeżeli jest ona mniejsza niż wartość bilansowa składnika aktywów, wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Należności handlowe, które są jednorodne i charakteryzują się podobnym ryzykiem kredytowym, są testowane na utratę wartości łącznie. Szacując przewidywane ryzyko kredytowe Grupa korzysta z danych historycznych w celu określenia zmniejszenia szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych z grupy aktywów, które mogą wystąpić po początkowym ujęciu tych aktywów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Obliczając wartość odzyskiwalną należności, które indywidualnie są znaczące i niejednorodne, Grupa bierze pod uwagę znaczące trudności finansowe dłużnika lub prawdopodobieństwo upadłości albo reorganizacji finansowej dłużnika.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmują instrumenty pochodne, które nie zostały wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z MSR 39. Aktywa finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii są wyceniane w wartości godziwej.

Ujmowanie i wycena zobowiązań finansowych

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu obejmują zaciągnięte kredyty i pożyczki, zobowiązania handlowe, zobowiązania wobec dostawców środków trwałych, w tym zobowiązania z tytułu rezerwacji i innych praw do częstotliwości i są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycjach „Zobowiązania handlowe”, „Pożyczki od jednostki powiązanej” oraz „Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu”.

Zobowiązania handlowe obejmują zobowiązania objęte faktoringiem odwrotnym. Grupa uważa, że te zobowiązania finansowe mają charakter zobowiązań handlowych, w szczególności dlatego, że harmonogramy płatności mieszczą się w zakresie zwykłych warunków płatności dla operatora telekomunikacyjnego.

Zobowiązania z tytułu pożyczek oraz pozostałe zobowiązania finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej, a następnie są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Niektóre zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek mogą być zabezpieczane za pomocą zabezpieczeń wartości godziwej. Zysk lub strata na zabezpieczonym zobowiązaniu, która dotyczy zabezpieczonego ryzyka, koryguje wartość bilansową zobowiązania oraz jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawierają instrumenty pochodne, które nie zostały wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z MSR 39. Zobowiązania finansowe zaklasyfikowane do tej kategorii są wyceniane w wartości godziwej.

Ujmowanie i wycena instrumentów pochodnych

Instrumenty pochodne są wyceniane w wartości godziwej i prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako krótkoterminowe lub długoterminowe w zależności od ich terminu zapadalności. Instrumenty pochodne są ujmowane jako aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub jako instrumenty zabezpieczające.

Instrumenty pochodne ujęte jako aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Z wyjątkiem zysków i strat na zabezpieczających instrumentach pochodnych (patrz poniżej), zyski i straty powstałe z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są ujmowane bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Zmiana w wartości godziwej (z wyłączeniem składnika odsetkowego oraz korekty o ryzyko kredytowe) instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu jest prezentowana w zysku/stracie z działalności operacyjnej lub w kosztach finansowych netto, w zależności od treści zabezpieczonej ekonomicznie transakcji. Składnik odsetkowy oraz korekta o ryzyko kredytowe instrumentów pochodnych przeznaczonych do obrotu są prezentowane jako koszty odsetkowe i pozostałe koszty finansowe w ramach kosztów finansowych, netto.

Instrumenty zabezpieczające

Instrumenty pochodne mogą zostać zakwalifikowane jako instrumenty zabezpieczające wartość godziwą lub instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne:

- zabezpieczenie wartości godziwej jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmianami w wartości godziwej ujętego aktywa, zobowiązania lub wyodrębnionej jego części, które przypisać można do konkretnego rodzaju ryzyka – szczególnie ryzyka stopy procentowej lub ryzyka walutowego - i które może wpłynąć na wykazywany wynik,
- zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest zabezpieczeniem przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać do konkretnego rodzaju ryzyka związanego z ujętym aktywem, zobowiązaniem lub wysoce prawdopodobną prognozowaną transakcją (taką jak przyszły zakup lub sprzedaż) oraz które może wpłynąć na wykazywany wynik.

Skutki zastosowania rachunkowości zabezpieczeń są następujące:

- dla zabezpieczeń wartości godziwej ujętego aktywa lub zobowiązania, zmiana wartości godziwej zabezpieczonej części aktywa lub zobowiązania, wynikająca z zabezpieczanego ryzyka, koryguje wartość bilansową tego aktywa lub zobowiązania. Zysk lub stratę z tytułu zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz stratę lub zysk z tytułu przeszacowania instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej ujmuje się w rachunku zysków i strat. Korekta wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji rozliczana jest w pełni do jej terminu wymagalności, począwszy od momentu, kiedy pozycja zabezpieczana przestała być korygowana o zmianę wartości godziwej, wynikającą z zabezpieczanego ryzyka,
- dla zabezpieczeń przepływów pieniężnych, część zysku lub straty na instrumencie zabezpieczającym, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmowana jest bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, natomiast część zysku lub straty uznana za nieefektywne zabezpieczenie jest ujmowana w rachunku zysków i strat. Kwoty, które zostały ujęte bezpośrednio w innych całkowitych dochodach, są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym samym okresie albo w okresach, w których zabezpieczone transakcje wpływają na rachunek zysków i strat. W momencie, kiedy prognozowana zabezpieczana transakcja

skutkuje ujęciem niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązań, zyski i straty odroczone uprzednio w innych całkowitych dochodach uwzględnia się w wartości początkowej danego składnika aktywów lub zobowiązań.

31.18. Zapasy

Zapasy wyceniane są według niższej z następujących wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości odzyskiwalnej netto, z wyjątkiem telefonów komórkowych oraz innych terminali sprzedawanych w ofertach promocyjnych. Zapasy sprzedawane w ofertach promocyjnych wykazywane są według wartości niższej: kosztu (ceny nabycia) i wartości odzyskiwalnej netto, z uwzględnieniem oczekiwanych przyszłych przychodów z abonamentu. Grupa tworzy odpisy aktualizujące wartość zapasów w oparciu o wskaźnik rotacji zapasów i aktualne plany marketingowe.

Cena nabycia lub koszt wytworzenia są ustalane metodą średniej ceny ważonej. Wartość odzyskiwalna netto jest szacowaną ceną sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszoną o koszty sprzedaży.

31.19. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek bieżący

Bieżący podatek dochodowy jest to kwota ustalona na podstawie przepisów podatkowych, która jest naliczona od dochodu do opodatkowania za dany okres. Zobowiązania/aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego ujmują się w kwocie oczekiwanej na koniec okresu sprawozdawczego zapłaty/zwrotu od organów podatkowych.

Podatek odroczony

Podatek odroczony jest rozpoznawany dla wszystkich różnic przejściowych oraz dla niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są rozpoznawane od tych różnic przejściowych, dla których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo realizacji. Na każdy dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ponownie ocenia się dotąd nieujęte aktywa z tytułu podatku odroczonego. Uprzednio nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmują się w zakresie, w jakim stało się prawdopodobne, że przyszły dochód do opodatkowania pozwoli na zrealizowanie tych aktywów.

Nie ujmują się podatku odroczonego w momencie początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań w transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i która nie wpływa w momencie przeprowadzenia transakcji na wynik finansowy brutto ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową).

Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego nie podlegają dyskontowaniu. Podatek odroczony wycenia się z zastosowaniem stawek podatkowych obowiązujących lub ogłoszonych na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego.

31.20. Rezerwy

Rezerwy są ujmowane w przypadku, gdy na Grupie ciąży bieżące zobowiązanie względem strony trzeciej, którego kwotę można wiarygodnie oszacować i jest prawdopodobne, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. Zobowiązanie może mieć charakter prawny, regulacyjny, umowny lub zwyczajowo oczekiwany, który wynika z działalności Grupy.

Szacunek wysokości rezerwy odpowiada prawdopodobnym wydatkom, jakie Grupa poniesie w celu uregulowania zobowiązania. Jeżeli dokonanie wiarygodnego oszacowania zobowiązania jest niemożliwe, rezerwa nie jest ujmowana. W takim wypadku Grupa wykazuje „zobowiązanie warunkowe”.

Zobowiązania warunkowe odpowiadają (i) możliwym obowiązkom, powstającym na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy lub (ii) obecnym obowiązkom, które powstają na skutek zdarzeń przeszłych, w przypadku których nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w celu wypełnienia obowiązku lub w przypadku których kwoty obowiązku nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie. Zobowiązania warunkowe nie są ujmowane w sprawozdaniu finansowym, ale w odpowiednich przypadkach są ujawnione w notach do Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

Rezerwy na koszty demontażu i rekultywację terenu

Grupa jest zobowiązana, po zakończeniu okresu użytkowania, zdemontować środki trwałe i przeprowadzać rekultywację terenu. Zgodnie z paragrafami 36 i 37 MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” rezerwa jest ujęta w oparciu o najlepszy szacunek kwoty wymaganej do uregulowania zobowiązania. Wysokość rezerwy jest dyskontowana przez zastosowanie stopy dyskonta, która odzwierciedla upływ czasu oraz ryzyko charakterystyczne dla danego składnika zobowiązań. Kwota rezerwy jest okresowo weryfikowana i korygowana w razie konieczności, w korespondencji z aktywem, którego dotyczy.

31.21. Świadczenia pracownicze

Niektórzy pracownicy Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalno-rentowych. Nagrody jubileuszowe są wypłacane pracownikom po osiągnięciu określonej liczby lat pracy, natomiast odprawy emerytalno-rentowe są wypłacane jednorazowo przy odejściu na emeryturę lub rentę zgodnie z przyjętymi przez Grupę zasadami wynagradzania. Wysokość świadczeń w obu przypadkach zależy od wysokości średniego wynagrodzenia oraz stażu pracy. Nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalno-rentowe nie są wypłacane z określonego funduszu.

Koszt świadczeń nabywanych w danym okresie ustalany jest osobno dla każdego programu metodą aktuarialnej wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Ta metoda traktuje każdy okres świadczenia pracy jako dający prawo do dodatkowej części świadczenia i wycenia każdą część osobno tworząc ostateczne zobowiązanie, które następnie podlega zdyskontowaniu. Wycena bazuje na założeniach demograficznych dotyczących wieku emerytalnego, rotacji pracowników oraz na założeniach finansowych dotyczących przyszłego wzrostu płac, przyszłych stóp procentowych (w celu ustalenia stopy dyskontowej).

Zyski lub straty z wyceny aktuarialnej świadczeń z tytułu nagród jubileuszowych są ujmowane bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Zyski lub straty z wyceny aktuarialnej świadczeń z tytułu odpraw emerytalno-rentowych są ujmowane niezwłocznie w pełnej wysokości w innych całkowitych dochodach. Niezależny aktuariusz co najmniej raz w roku wycenia wartość bieżącą zobowiązań z tytułu powyższych świadczeń. Przekrój demograficzny pracowników oraz wskaźniki ruchów kadrowych wykorzystywane przy wycenie są oparte na danych historycznych.

Świadczenia należne później niż 12 miesięcy od dnia zakończenia okresu sprawozdawczego są dyskontowane przy użyciu stopy dyskontowej określonej na podstawie rentowności polskich obligacji skarbowych.

Grupa ujmuje świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy, które są płatne w następstwie:

- decyzji Grupy o rozwiązaniu stosunku pracy z pracownikiem przed osiągnięciem przez niego wieku emerytalnego; lub
- decyzji pracownika o przyjęciu propozycji świadczeń, w zamian za dobrowolne rozwiązanie stosunku pracy.

Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy są należne kiedy Grupa rozwiązuje stosunek pracy lub kiedy Grupa zaoferowała pracownikom świadczenia, w zamian za dobrowolne rozwiązanie stosunku pracy. Zgodnie z dotychczasową praktyką, takie propozycje świadczeń są uznawane za zwyczajowo oczekiwany obowiązek i ujmowane w momencie, kiedy wypłata świadczeń staje się prawdopodobna, a świadczenia te można wiarygodnie wycenić. Podstawą do kalkulacji rezerwy z tytułu dobrowolnego rozwiązania stosunku pracy jest oczekiwany moment wypłaty świadczeń oraz szacunkowa liczba, wynagrodzenie oraz staż pracy pracowników, którzy zgodzą się na dobrowolne odejście.

Oprócz świadczeń wypłacanych po okresie zatrudnienia i innych długoterminowych świadczeń pracowniczych, Grupa zapewnia swoim obecnym i emerytowanym pracownikom również określone świadczenia niepieniężne, w tym subsydiowane usługi telekomunikacyjne. Wobec braku w MSSF precyzyjnych wytycznych w tym zakresie, Grupa przyjęła zasadę, zgodnie z którą te i podobne świadczenia pracownicze wyceniane są wg ich kosztu inkrementalnego pomniejszonego o przychody z usługi.

31.22. Płatności oparte na akcjach

W 2017 roku OPL S.A. uruchomiła program płatności opartych na akcjach rozliczany w formie środków pieniężnych, w ramach którego pracownicy świadczą usługi Spółce w zamian za jej zobowiązanie do dostarczenia środków pieniężnych w kwocie, która jest uzależniona od ceny instrumentów kapitałowych Spółki. Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie prawa do udziału we wzroście wartości akcji ujmowana jest jako koszt oraz, drugostronnie, jako zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, przez okres nabywania uprawnień. Zobowiązanie jest ponownie wyceniane na każdy dzień sprawozdawczy aż do momentu rozliczenia, a zmiany wartości godziwej zobowiązania są ujmowane w wyniku danego okresu.

W 2017 roku Orange S.A. uruchomiła program płatności opartych na akcjach rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy świadczą usługi Spółce w zamian za instrumenty kapitałowe Orange S.A. Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za instrumenty kapitałowe Orange S.A. ujmowana jest jako koszt oraz, drugostronnie, jako kapitał, przez okres nabywania uprawnień.

Podpisy wszystkich członków Zarządu Orange Polska

20 lutego 2018 r. Data	Jean-François Fallacher Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis
20 lutego 2018 r. Data	Maciej Nowohoński Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis
20 lutego 2018 r. Data	Mariusz Gaca Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis
20 lutego 2018 r. Data	Bożena Leśniewska Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis
20 lutego 2018 r. Data	Jolanta Dudek Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis
20 lutego 2018 r. Data	Jacek Kowalski Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko / funkcja	Podpis

Podpis osoby,
której powierzono prowadzenie
ksiąg rachunkowych

Podpis

20 lutego 2018 r.
Data

Zuzanna Góral
Imię i nazwisko

Dyrektor Rachunkowości
i Kontroli Wewnętrznej
Stanowisko / funkcja